

Planavimo organizatorius	AKMENĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
Plano pavadinimas	AKMENĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMAS
Planavimo proceso etapas	RENGIMO ETAPAS
Planavimo proceso stadija	BENDRŲJŲ SPRENDINIŲ FORMAVIMAS (KONCEPCIJA)
Teritorijų planavimo lygmuo	SAVIVALDYBĖS
Teritorijų planavimo dokumento rūšis	KOMPLEKSNIO TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAS
Objekto numeris	AT-19T-1419
Bylos (segtumo) žymuo	BP-01
TPDRIS dokumento numeris	K-RJ-32-18-353

ATESTATO NR.	PAREIGOS	VARDAS PAVARDĖ	PARAŠAS
Nr. TPV 0081	TERITORIJŲ PLANAVIMO PADALINIO VADOVĖ	ELEONORA GRABLEVSKIENĖ	
Nr. ATP 1761	PROJEKTO VADOVAS	DONATAS DUOBA	

Plano rengėjai:	
	UAB „Atamis“ Žirmūnų g. 139-319, LT 09120 Vilnius Įm. kodas 300564438 <i>Projekto koordinatore</i> <i>Eleonora Grablevskienė</i> <i>El. paštas: e.grablevskiene@atamis.lt</i> <i>Tel.: +370 672 11 410</i>

Teritorijų planavimo dokumentą parengusių specialistų sąrašas:

Eil. Nr.	Pareigos	Vardas Pavardė	Parašas
1.	Projekto vadovas	Donatas Duoba (ATP1761)	
2.	Projekto koordinatore/PDV	Eleonora Grablevskienė (TPV 0081)	
3.	PDV	Žilvinas Grabauskas (TPV 0034)	
4.	PDV	Jonas Volungevičius	
5.	Vyr. inž.	Elena Romanovska	

TURINYS

IVADAS	4
1. URBANISTINĖ STRUKTŪRA	11
1.1. Parengtų teritorijų planavimo dokumentų analizė	13
1.2. Konceptiniai sprendiniai ir alternatyvos	14
1.3. Funkcinis zonavimas	17
1.4. Gyventojų skaičiaus kitimo prognozė	20
2. KRAŠTOVAIZDIS, GAMTINĖ APLINKA	22
2.1. Gamtinis karkasas	22
2.2. Gamtinio karkaso koncepcijos alternatyvos	25
3. NEKILNOJAMASIS KULTŪROS PAVELDAS IR JO VYSTYMO KRYPTYS	29
4. SUSISIEKIMO SISTEMOS PLĖTROS VIZIJA	30
5. INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS VIZIJA	34
6. APIBENDRINIMAS	40
GRAFINĖ DALIS	41

- Pagrindinis brėžinys. Koncepcijos I alternatyva. M 1:50 000;
- Kraštovaizdžio vertinimo brėžinys. Koncepcijos I alternatyva. M 1:50 000;
- Pagrindinis brėžinys. Koncepcijos II alternatyva. M 1:50 000;
- Kraštovaizdžio vertinimo brėžinys. Koncepcijos II alternatyva. M 1:50 000;
- Vėjo jėgainių teritorijų nustatymo schema.

IVADAS

BENDROJO PLANO KEITIMO PAGRINDAS:

Akmenės rajono savivaldybės Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos 2013–2016 metų ataskaitoje buvo nustatyta:

2008 m. birželio 27 d. patvirtintas Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas planuojamu laikotarpiu (2008-2020 metais) atlieka svarbų vaidmenį planuojant ir valdant investicijas. Pasikeitus esamai situacijai, plėtros tendencijoms ir teisiniam teritorijų planavimo reguliavimui šiuo metu galiojantis Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas ir jo sudėtinės dalys nepilnai atitinka dabarties poreikius ir yra keistinas:

- Patikslinti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros vystymo ir įgyvendinimo gaires, patikslinti esamas ir nustatyti naujas plėtrai reikalingas teritorijas, esamoms nustatyti apribojimus
- Patikslinti Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane numatytas vėjo jėginių teritorijas bei numatyti naujas potencialių vėjo jėginių statybos teritorijas;
- Numatyti priemones, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimą;
- Numatyti prioritетines teritorijų funkcines zonas ir jų pagrindines žemės naudojimo paskirtis, o reikalui esant, tiksliai įvardinti arba pakeisti esamus veiklos plėtojimo ir apribojimų reikalavimus, žemės sklypų naudojimo būdą;
- Numatyti teritorijas visuomenės poreikiams reikalingų objektų plėtrai ir į bendrąjį planą integruoti teritorijas, kurios jau patvirtintos reikalingomis visuomenės poreikiams;
- Sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas;
- Peržiūrėti Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane numatytas didžiųjų prekybos centrų teritorijas, patikslinti ir (ar) numatyti naujas teritorijas prekybos centrų statybai;
- Suderinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, Savivaldybės ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų ir galimybių;
- Peržiūrėti, įvertinti ir pagal poreikį integruoti Specialiojo teritorijų planavimo dokumentus į bendrąjį planą.
- Atsižvelgti į valstybės lygmens Nacionalinį kraštovaizdžio tvarkymo planą ir perkelti jo sprendinius. Remiantis Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano pagrindinėmis nuostatomis, keičiant ar koreguojant Akmenės rajono savivaldybės bendrąjį planą, būtina nustatyti kraštovaizdžio tvarkymo zonas pagal svarbiausius Akmenės rajono teritorijos vystymo prioritetus, urbanistinio ir gamtinio karkaso plėtojimo interesus. Keičiamame ar koreguojamame Akmenės rajono savivaldybės bendrajame plane reikia numatyti kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo kryptis, siūlomas priemones ir apribojimus, užtikrinančius kraštovaizdžio bendrąją ekologinę pusiausvyrą, gamtinių, kultūrinių vertybių ar kraštovaizdžio kompleksų išsaugojimą.
- Nustatyti tūrinę/erdvinę rajono vystymo koncepciją.
- Nustatyti rajono teritorijos funkcines zonas ir jose galimus teritorijų naudojimo tipus, įvertinus rajono gamtinį karkasą ir nustčius kraštovaizdžio tvarkymo priemones.

- Siekiant nustatyti aiškias sąlygas investicijoms, reikia papildyti Akmenės rajono bendrojo plano sprendinius, išskiriant prioritетines plėtos teritorijas.
- Atsižvelgiant į rajono ir atskirų urbanizuotų gyvenamųjų vietovių gyventojų skaičiaus mažėjimą bei šiuolaikines judumo skatinimo tendencijas, teikiamą prioritetą bemotoriam transportui, viešajam transportui ir skirtingų transporto rūšių integravimui, reikia peržiūrėti Akmenės rajono bendrojo plano susisiekimo sistemos dalies sprendinius ir juos įvertinti.

Kiti siūlymai:

- Neįgyvendintų sprendinių pagrindu tikslinga ruošti programą Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos panaudojimui gamtinio karkaso vystymo pagrindu. Tokiu būdu bus sudarytos prielaidos pasiruošti Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos panaudojimui gamtiniam karkasui vystyti, pasitelkiant rekreacijos ir turizmo infrastruktūros motyvaciją: specializuotų pramogines ir sportinės rekreacijos objektų ir kt. vystymas; viešosios turizmo ir rekreacijos infrastruktūros (poilsio aikštelių, stovyklaviečių, paplūdimių, apžvalgos aikštelių ir panašių rekreacinės infrastruktūros objektų kūrimas ir palaikymas). Siekiant Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano stebėseną atlikti kokybiškiau ir tikslingiau, reikalinga formuoti bendrojo plano sprendinius konkretesnius ir labiau apibrėžtus, išlaikant dokumento sprendinių daugiafunkciškumą.
- Nusprendus atlikti Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano ir (ar) jo dalių keitimą, informuoti visuomenę, kad būtų pakankamai laiko gauti motyvuotus siūlymus bendrojo plano sprendinių keitimui.

2017 m. rugpjūčio 31d. Akmenės rajono savivaldybės taryba priėmė sprendimą Nr. T-160 (E) „Dėl Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo“.

BENDROJO PLANO KEITIMO PLANAVIMO TIKSLAI:

- Vadovaujantis Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos 2013-2016 metų ataskaitos išvadomis, ekonominės, socialinės bei demografinės raidos tendencijomis bei pasikeitusiu teritorijų planavimo teisiniu reguliavimu, parengti Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą planuojant sprendinius ne trumpesniai kaip 10-ies metų laikotarpiui;
- Patikslinti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros vystymo ir įgyvendinimo gaires, patikslinti esamas ir nustatyti naujas plėtrai reikalingas teritorijas, esamoms nustatyti apribojimus;
- Patikslinti Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane numatytas vėjo jėgainių teritorijas bei numatyti naujas potencialių vėjo jėgainių statybos teritorijas;
- Numatyti priemones, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimą;
- Nustatyti prioritетines teritorijų funkcines zonas ir jų pagrindines žemės naudojimo paskirtis, o reikalui esant, tiksliai įvardinti arba pakeisti esamus veiklos plėtojimo ir apribojimų reikalavimus, žemės sklypų naudojimo būdą;

- Numatyti teritorijas visuomenės poreikiams reikalingų objektų plėtrai ir į bendrąjį planą integruoti teritorijas, kurios jau patvirtintos reikalingomis visuomenės poreikiams; Sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas;
- Peržiūrėti Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane numatytas didžiųjų prekybos centrų teritorijas, patikslinti ir (ar) numatyti naujas teritorijas prekybos centrų statybai;
- Suderinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, Savivaldybės ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų ir galimybių;
- Peržiūrėti, įvertinti ir pagal poreikį integruoti Specialiojo teritorijų planavimo dokumentus į bendrąjį planą.

BENDROJO PLANO KEITIMO PLANAVIMO UŽDAVINIAI:

- Suformuoti planavimo lygmenį atitinkančias teritorijos funkcinio ir erdvinio vystymo kryptis;
- Tikslinti esamų ir planuojamų pagrindinių turistinių trasų, dviračių takų ir rekreacinių zonų plėtros sprendinius;
- Nustatyti esamas ir/ ar planuojamas sanitarines apsaugos zonas;
- Nustatyti rajono teritorijos funkcinės zonas ir jose galimus teritorijų naudojimo tipus, įvertinus rajono gamtinį karkasą ir nustačius kraštovaizdžio tvarkymo priemones;
- Numatyti rajono gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą ir pažinimą, ekologinei pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą;
- Kurti sveiką, saugią, darnią gyvenamąją aplinką ir visavertės gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse;
- Sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas;
- Derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesus dėl teritorijos išsaugojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų;
- Sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui ir žemės ūkio veiklai skatinti;
- Numatyti papildomas potencialių vėjo jėgainių statybos teritorijas ir infrastruktūros koridorius;
- Nustatyti Bendrajame plano spragas ir kolizijas, nustatyti problemines situacijas;
- Atsižvelgiant į naujus demografinius duomenis išanalizuoti realius naujos socialinės infrastruktūros (švietimo, sveikatos, kultūros ir sporto) objektų poreikius;
- Peržiūrėti atskirų bendrojo plano dalių sprendinių aktualumą, jei reikalinga – sprendinius tikslinti arba parengti naujus;
- Remiantis valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentais (Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas ir kt.) nustatyti gyvenamųjų vietovių kraštovaizdžio savitumui svarbias teritorijas ir gamtinius elementus, panoramas, numatyti jų vizualinę apsaugą;
- Atsižvelgti į esamus saugomų teritorijų planavimo dokumentus ir juose numatytus teritorijų tvarkymo sprendinius;
- Planuojant sprendinius, atsižvelgti į Akmenės rajono savivaldybės 2016-2021 metų strateginės plėtros plano prioritetus ir strateginius tikslus. Numatyti priemones juos įgyvendinti planuojant rajono savivaldybės teritoriją;

- Išnagrinėti alternatyvių atsinaujinančių energijos šaltinių panaudojimo galimybes ir jiems reikalingas teritorijas;
- Planuojant sprendinius, įvertinti planavimo organizatoriaus pateiktus ir planavimo metu teikiamus gyventojų pasiūlymus dėl bendrojo plano keitimo sprendinių;
- Siekiant užtikrinti tinkamą bendrojo plano sprendinių įgyvendinimą ir įgyvendinimo stebėseną, turi būti parengta bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo programa su priemonių planu 2019-2030 metams, sprendiniuose turi būti numatyti planuojami įgyvendinti savivaldybės bendrojo plano rodikliai pagal Kompleksinių teritorijų planavimo dokumentų sprendinių įgyvendinimo stebėsenos turinio ir stebėsenos atlikimo tvarkos aprašo 3 priedą.

PAGRINDINIAI DOKUMENTAI, KURIAIS VADOVAUJANTIS RENGIAMAS BENDROJO PLANO KEITIMAS:

- Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programa Nr. PLU-1, 3 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (Aplinkos apsaugos agentūra, 2018-07-18 Nr. REG75999), 3 lapai.
- Teritorijų planavimo sąlygos (Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, 2018-07-17 Nr. REG75893), 5 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (Civilinės aviacijos administracija, 2018-07-04 Nr. REG74653), 2 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (AB „Energijos skirstymo operatorius“, 2018-07-18 Nr. REG75946), 3 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (AB „Lietuvos geležinkeliai“, 2018-07-04 Nr. REG74626), 2 lapai.
- Lietuvos geologijos tarnyba prie aplinkos ministerijos, 2018-07-12 Nr. (7)-1.7-3368 „Dėl pasiūlymų teritorijų planavimo sąlygoms“, 1 lapas;
- Teritorijų planavimo sąlygos (Joniškio rajono savivaldybės administracija, 2018-07-09 Nr. REG75044), 2 lapai;
- Lietuvos kariuomenė, 2018-07-17 Nr. KVS-203 „Dėl Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo sąlygų“, 5 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos, 2018-07-18 Nr. REG75992), 3 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, 2018-07-17 Nr. REG75885), 3 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (AB „LITGRID“, 2018-07-05 Nr. REG74812), 3 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (Mažeikių rajono savivaldybės administracija, 2018-07-10 Nr. REG75125), 3 lapai;
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos valstybinė miškų tarnyba, 2018-07-13 Nr. R2-1259 „Dėl pasiūlymų teritorijų planavimo sąlygoms“, 1 lapas
- ;Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Akmenės skyrius, 2018-08-08 Nr. 26SD-2011-(14.26.7.), 3 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (VĮ „Placiajuostis internetas“, 2018-08-03 Nr. REG77790), 2 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (VĮ „Placiajuostis internetas“, 2018-07-05 Nr. REG74827), 2 lapai;

- Teritorijų planavimo sąlygos (Ventos regioninio parko direkcija, 2018-07-07 Nr. REG74918), 2 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (Akmenės rajono savivaldybės administracija, 2018-07-25 Nr. REG76772), 4 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, 2018-07-13 Nr. REG75563), 3 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos, 2018-07-17 Nr. REG75843), 3 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (Šiaulių rajono savivaldybės administracija, 2018-07-04 Nr. REG74659), 3 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (AB „TELIA Lietuva“, 2018-07-26 Nr. REG76868), 2 lapai;
- Teritorijų planavimo sąlygos (Telšių rajono savivaldybės administracija, 2018-07-10 Nr. REG75105), 3 lapai;
- Planuojamos teritorijos ribos schema, 1 lapas.

**REGISTRUOTI TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAI ĮTAKOJANTYS
SAVIVALDYBĖS LYGMENS AKMENĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS BENDROJO PLANO
KEITIMO RENGIMO EIGĄ IR SPRENDINIUS:**

Kompleksinio teritorijų planavimo (bendrųjų planų) dokumentai:

1. Šiaulių apskrities teritorijos bendrasis planas T00053874, 2008-11-21;
2. Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, T00003106 (000321000013), 2008-06-27;
3. Naujosios Akmenės miesto teritorijos bendrasis planas T00003108, 2008-06-27;
4. Akmenės miesto teritorijos bendrasis planas T00003105, 2008-06-27;
5. Ventos miesto teritorijos bendrasis planas T00003107, 2008-06-27.

Kompleksinio teritorijų planavimo (detaliųjų planų) dokumentai:

1. Nr. T00005510 Teritorijos tarp J. Janonio, P. Jodelės ir Nepriklausomybės gatvių Naujojoje Akmenėje detalusis planas;
2. Nr. T00005513 Ramučių kaimo teritorijos detalusis planas;
3. Nr. T00005519 Žemės sklypo Šapnagių kaime, Kruopių seniūnijoje, detalusis planas;
4. Nr. T00005512 Žerkščių kaimo teritorijos detalusis planas;
5. Nr. T00005318 Kivylių kaimo, Naujosios Akmenės kaimiškosios sen., Akmenės r. sav., detalusis planas;
6. Nr. T00005072 Akmenės rajono savivaldybės Ventos seniūnijos Ventos kaimo daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalo detalusis planas;
7. Nr. T00005071 Akmenės rajono, Papilės miestelio centrinės dalies detalus planas;
8. Nr. T00003204 Žemės sklypo Menčių k., Naujosios Akmenės k. sen., Akmenės r. sav., detalusis planas;
9. Nr. T00003198 Naujosios Akmenės miesto centrinės dalies detalusis planas;

10. Nr. T00005073 Akmenės rajono savivaldybės Ventos miesto centrinės dalies daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalo detalusis planas;
11. Nr. T00005069 Akmenės miesto, Akmenės rajono savivaldybėje detalusis planas;
12. Nr. T00067841 Ventos miesto šiaurinės dalies, Statybininkų gatvės ir gretimų teritorijų detalusis planas;
13. Nr. T00005514 Sablauskių kaimo teritorijos detalusis planas;
14. Nr. T00005067 Akmenės rajono, Kruopių miestelio centrinės dalies detalusis planas;
15. Nr. T00005068 Naujosios Akmenės miesto Respublikos ir Ramučių gatvių kvartalų detalusis planas;
16. Nr. T00005070 Purvių kaimo gyvenamosios dalies teritorijos Akmenės rajone detalusis planas;
17. Nr. T00005319 Agluonų kaimo, Akmenės sen., Akmenės r. sav., detalusis planas;
18. Nr. T00082305 Naujosios Akmenės pramoninio parko detalusis planas;
19. Nr. T00003205 J. Dalinkevičiaus g. 2, Naujojoje Akmenėje, kitos paskirties žemės sklypo ribų patikslinimo VŽF sąskaita, žemės sklypų atidalijimo prie nuosavybės teise priklausančių statinių, suformuotų žemės sklypų tvarkymo ir naudojimo reglamentų nustatymo detalusis planas;
20. Nr. T00079985 Naujosios Akmenės miesto centrinės dalies detaliojo plano koregavimas;
21. Nr. T00081540 Mažaaukščių gyvenamųjų namų kvartalo tarp Žvirbulių g. ir Beržyno g. Naujosios Akmenės mieste, Akmenės rajono savivaldybėje, detalusis planas;
22. Nr. T00003104 Eibučių g. 34 ir Eibučių g. 36, Naujojoje Akmenėje žemės sklypų ribų suformavimo prie esamų gyvenamos paskirties, bei pramonės ir sandėliavimo paskirties pastatų detalusis planas;
23. Nr. T00005317 Alkiškių kaimo, Naujosios Akmenės kaimiškosios sen., Akmenės r. sav., detalusis planas.

Specialiojo teritorijų planavimo dokumentai:

1. Akmenės rajono savivaldybės kultūros paveldo, turizmo, viešosios reklamos informacinės sistemos išdėstymo specialusis planas, T00074842, 2015-02-03;
2. Akmenės rajono šiluminių tinklų specialusis planas, T00003201 (000322000042), 2010-06-30
3. Ventos kaimo, Ventos seniūnijoje, Akmenės rajono savivaldybėje, vandentiekio ir nuotekų tvarkymo tinklų įrengimo specialusis planas, T00005074 (000322000064), 2011-07-14;
4. Akmenės rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės kelių tinklo specialusis planas, T00005517 (000322000108), 2013-04-03;
5. Akmenės rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas, T00003279 (000322000022), 2010-02-19;
6. Vėjo jėgainių išdėstymo Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje specialusis planas, T00005075 (000322000065), 2011-10-21;
7. Papilės miestelio paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas, T00074513, 2014-12-31;
8. Naujosios Akmenės miesto paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas, T00077606, 2015-12-15;

9. Ventos miesto šiaurinės dalies gatvių infrastruktūros specialusis planas, T00005077 (000322000067), 2011-10-24;
10. Ventos miesto paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas, T00074847, 2015-02-03;
11. Akmenės miesto paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas, T00074785, 2015-01-29;
12. Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje specialusis planas, T00003099 (000322000006), 2010-01-27;
13. Naujosios Akmenės miesto šiaurinės dalies ir Eibučių gyvenamųjų namų kvartalo gatvių specialusis planas, T00005076 (000322000066), 2011-10-24;
14. Akmenės rajono savivaldybės pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūros plėtros specialusis planas, T00074744, 2015-01-26;
15. Akmenės rajono savivaldybės turizmo ir rekreacijos plėtros specialusis planas, T00005516 (000322000107), 2013-04-03;
16. Akmenės rajono miestų ir miestelių renovuojamų daugiabučių gyvenamųjų namų fasadų atskiomis grupėmis, kvartalais spalvinių sprendinių specialusis planas, T00074179, 2014-12-09;
17. Papilės miestelio (Akmenės rajone) vandentiekio ir nuotekų tinklų specialusis planas, T00003207 (000322000048), 2011-03-02;
18. Ventos pakrančių nuo Papilės miestelio iki Augustaičių malūno Akmenės rajono savivaldybėje turizmo ir kultūros paveldo infrastruktūros sutvarkymo specialusis planas, T00005515 (000322000106), 2013-04-03;
19. Ventos regioninio parko tvarkymo planas, T00054275 (100002000300);
20. Ventos regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas, T00053926 (100002000259);
21. Kamanų valstybinio gamtinio rezervato tvarkymo planas, T00053555 (100002000211);
22. Kamanų valstybinio gamtinio rezervato planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai) – rengiama.

1. URBANISTINĖ STRUKTŪRA

Akmenės rajono savivaldybės urbanistinio karkaso struktūra ir jos vystymo tendencijos (kurios turi būti išlaikytos atliekant bendrojo plano keitimą) nusakytos aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų – Lietuvos Respublikos bendrajame plane. Šiaulių apskrities bendrajame plane bei kituose žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose urbanistinis karkasas yra detalizuojamas išlaikant vystymosi kryptis numatytas šalies bendrajame plane. Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo abejose alternatyvose vykdoma urbanistinio karkaso struktūros, numatytos Lietuvos Respublikos bendrajame plane, Šiaulių apskrities teritorijos bendrajame plane bei galiojančiame Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane, tęstinumas:

3 lygmens a kategorijos centras:

Naujosios Akmenės miestas

Tai yra faktinis rajono centras, vykdomas ir vietinio centro funkcijas gretimoms gyvenamosioms vietovėms. Į Naujosios Akmenės miesto teritoriją tikslinga įjungti ir su miestu funkciškai susijusias gyvenamąsias vietas (Ramučius), bendrai išsprendžiant inžinerinius tinklus ir kitas komunikacijas.

3 lygmens b kategorijos centrai:

Ventos miestas, Akmenės miestas

b kategorijos centrai turi galimybę plėtoti pramonę ir verslą, taip pat pagrindines gyventojų kultūrinio – buitinio aptarnavimo įstaigas bei įmones.

3 lygmens c kategorijos centrai:

Kruopių miestelis, Papilės miestelis

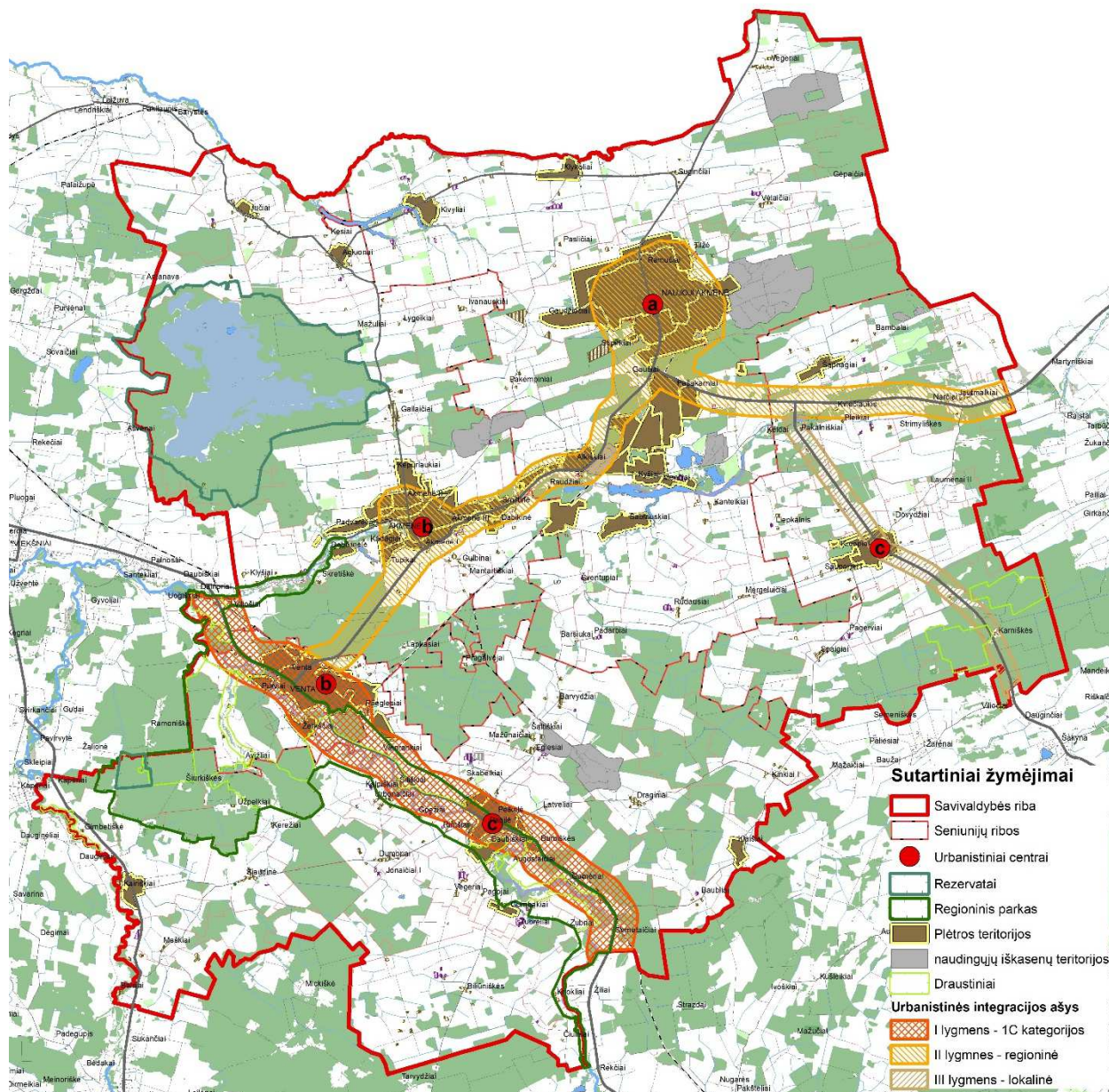
c kategorijos centrams priskiriami jau susiformavę miesteliai ir kompaktiško užstatymo kaimai, turintys pakankamas aptarnavimo zonas (dažniausiai – seniūnijų teritorijas) ir gerus ryšius su šiuose teritorijose esančiomis gyvenamosiomis vietovėmis. Visų *c* kategorijos centrų teritorijas siūloma konsoliduoti su gretimomis vietovėmis. Centrų teritorijos tikslinamos rengiant jų teritorijų bendruosius, detaliuosius ar specialiuosius planus.

Vietiniai *b* ir *c* kategorijų centrai atrinkti remiantis turimu socialiniu ekonominiu potencialu; tradicine vietovių reikšme, kurią patvirtino Akmenės rajono savivaldybės gyventojų apklausa; tolygia centrų sklaida rajono teritorijoje ir priimtiniu jų pasiekiamumu aplinkinių vietovių gyventojams.

Nekategorizuotos vietovės – tankiai apgyvendintos vienkiemių ir smulkių kaimų teritorijos, kurios neturi plėtros potencialo. Šių vietovių raidą lems žemės rinka, gyventojų demografiniai procesai (natūralus prieaugis, senėjimas). Nekategorizuotoms vietovėms priskiriami stambūs kaimai. Pažymėtina tai, kad sparčiausiai gyventojų skaičius mažėja smulkesnėse nekategorizuotose gyvenvietėse, turinčiose iki 50 gyventojų.

Urbanistinės integracijos ašys:

- 1-ojo lygmens -šalies, 1C kategorijos urbanistinės integracijos ašis;
- 2-jo lygmens regioninės urbanistinės integracijos ašys (jungiančios pagrindinius lokalius centrus, prijungiant juos prie aukštesnio lygmens urbanistinės integracijos ašių);
- 3-jo lygmens lokalinė jungtis.

1.1 pav. Teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo principai

Pagrindiniai bendrųjų sprendinių formavimo (konceptijos) principai:

- Rengiant Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą toliau detalizuojama Lietuvos Respublikos bendrajame plane, Šiaulių apskrities bendrajame plane numatyta bendrųjų strateginių teritorijos raidos tikslų sistema socialinėje, ekonominėje, ekologinėje ir subalansuotos urbanistinės plėtos plotmėse;
- Bendrojo plano keitimu siekiama užtikrinti esamų socialinių, ekonominių išteklių poreikį, sudarant galimybes koncentruotis rajono gyventojams gyvenamosiose vietovėse arba jų gretimybėje, kurios yra patrauklesnės gyventi ir dirbti. Socialinės ir ekonominės aplinkos gerinimui teigiamą įtaką daro visuomeninių objektų funkcinė įvairovė, nauji traukos objektai, kokybiška inžinerinė bei susisiekimo infrastruktūra, sudarytos palankios sąlygos smukliojo ir vidutinio verslo atsiradimui bei plėtrai;

- Siūloma prioritetą skirti gyvenamosioms vietovėms, kurios atlieka lokalinių (seniūnijų) centrų vaidmenį. Plėtoti neefektyviai naudojamų urbanizuotų kompaktiškai užstatytų teritorijų centrų gretimų teritorijų aptarnavimo funkcijai vykdyti. Jų tikslas užtikrinti tolygią gyvenamųjų vietovių, galinčių teikti socialinio aprūpinimo paslaugas, sklaidą ir tokiu būdu gali sumažinti kaimiškųjų vietovių atskirtį ir nykimą Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje. Artimoje gyvenamojoje aplinkoje veikiantis socialinės infrastruktūros centras padėtų išsaugoti kaimiškųjų vietovių santykinį patrauklumą dėl socialinės, gamybinės, inžinerinės infrastruktūros, kultūros įstaigų ir t.t., geresnės saugos tikimybės;
- Vystomos susiformavusios ar besiformuojančios gyvenvietės, kurios jau turi bent minimalią inžinerinę infrastruktūrą, socialinės infrastruktūros užuomazgą, palankias plėtrai teritorijas. Laisvų sklypų esamame užstatyme išnaudojimas/konvertavimas. Išorinė plėtra vykdoma pagal nepertraukiamo (50 m), kompaktiško užstatymo principą;
- Reglamentuoti statybą esamuose gatviniuose kaimuose bei nekategoriizuotose gyvenamosiose vietovėse. Plėtra vykdoma laisvų vidinių erdvių ar išorinės tšos principais išlaikant iš esmės analogišką konkrečiai vietai užstatymo morfologinį tipą. Nėra naujų gatvių (kelių) tiesimo poreikio, kaimas lengvai aptarnaujamas viešojo transporto ir kitokiomis paslaugomis.

1.1. Parengtų teritorijų planavimo dokumentų analizė

Per Akmenės rajono bendrojo plano galiojimo laikotarpį buvo parengti teritorijų planavimo dokumentai detalizuojantys bei tikslinantys bendrojo plano sprendinius pagal vyraujančias bei pasikeitusias ekonomines, socialines tendencijas. Parengtų ir patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai yra įvertinti rengiant Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadiją.

Didžioji dalis parengtų kompleksinių teritorijų planavimo (detaliųjų planų) dokumentų sprendiniai apima rajono savivaldybių centrų teritorijas ir detalizuoja parengtus Naujosios Akmenės, Akmenės ir Ventos bendrųjų planų sprendinius, taip pat parengti kaimiškų vietovių sprendiniai su teritorijų tvarkymo reglamentavimo kryptimis. Naujosios Akmenės, Akmenės ir Ventos bendrųjų planų reglamentavimas neatitinka dabartinių teritorijų planavimą reglamentuojančių teisės aktų.

Įgyvendinant investicinius projektus buvo parengti detalieji planai naujoms pramonės ir sandėliavimo teritorijoms vystyti bei esamoms plėsti. Šios teritorijos numatytos šalia esamų pramonės rajonų Naujosios Akmenės šiaurinėje dalyje, Ventos miesto rytinėje dalyje bei naujai suformuota LEZ teritorija Menčių kaime. Taip pat buvo parengtas Vėjo jėgainių išdėstymo Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje specialusis planas.

Inžinerinių tinklų plėtros specialieji planai parengti siekiant įgyvendinti bendrajame plane numatytus sprendinius bei gerinant gyvenimo kokybę. Vadovaujantis parengtais teritorijų planavimo dokumentais rajone buvo įgyvendinta:

Visi komunalinių atliekų sąvartynai rekultivuoti. Papilės miestelyje įrengti nauji vandentiekio ir nuotekų tinklai. Menčių k. ir Agluonų k. įrengti nauji nuotekų valymo įrenginiai. Akmenėje, Ventoje ir Papilėje pastatyti nauji nuotekų valymo įrenginiai bei įrengti nauji vandentiekio ir nuotekų tinklai. Kivyliuose įrengti nauji vandens gerinimo įrenginiai, įrengta slėginė nuotekų trasa Daubiškiai – Papilė. Vegerių k. ir Biliūniškių k. išgręžti nauji požeminio vandens gavybos gręžiniai. Parengtas Papilės miestelio paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros techninis projektas, Papilės miestelio vandentiekio ir nuotekų tinklų techninis projektas, Ventos kaimo vandentiekio ir nuotekų tinklų techninis projektas (pagal šį projektą tinklai jau įrengti).

Vykdamas daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimo (modernizavimo) projektavimo darbus, vadovaujamas specialiojo plano sprendiniais.

Rengiant prekybos centrų statybos projektus vadovaujamas specialiojo plano sprendiniais ir įgyvendinamas jų turinys.

Vadovaujantis Akmenės rajono savivaldybės pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūros plėtros specialiuoju planu yra rengiami techniniai/darbo projektai, bei realizuojami nauji dviračių/pėsčiųjų takai su jiems būtina infrastruktūra.

Detaliųjų planų, žemėtvarkos projektų pagalba buvo formuojama gyvenamoji plėtra gaunant statybos leidimus. Įvertinus pastarųjų metų duomenis matomos nežymios plėtros poreikio tendencijos konkrečiose rajono teritorijos dalyse.

Parengtų Naujosios Akmenės, Akmenės ir Ventos bendrųjų planų sprendinių reglamentavimas neatitinka dabartinių teritorijų planavimą reglamentuojančių teisės aktų.

1.2. Konceptiniai sprendiniai ir alternatyvos

Urbanistinio karkaso struktūros sprendiniai koncepcijos pirmoje ir antroje alternatyvose vystomi vienodai. Tik perspektyviniame laikotarpyje pasirinkus I variantą yra didesnės prielaidos išlaikyti ir sustiprinti esamą gyvenamųjų vietovių tinklą.

Gyvenamųjų teritorijų plėtra

a ir **b** urbanistiniuose centruose numatomas gyvenamųjų teritorijų vystymas tiek esamos infrastruktūros bazėje, tiek urbanizuojant naujas žemės ūkio paskirties teritorijas. Įvertinant pateikiamų alternatyvų sprendinius, prioritetas atitinkamai būtų skiriamas numatomų pagrindinių vietinių urbanistinių centrų vystymui. **c** urbanistiniuose centruose teritorinė plėtra gali būti vystoma esamos inžinerinės infrastruktūros bazėje, neteikiant prioriteto naujų kvartalų planavimui. Kitose, centrams nepriskiriamose, gyvenvietėse prioritetas būtų teikiamas esamos inžinerinės infrastruktūros palaikymui.

Urbanistiniuose centruose gyvenamųjų teritorijų plėtra numatoma įvertinant esamas užstatytas teritorijas ir gamtos sąlygas. Be Naujosios Akmenės miesto, ryškesnė urbanistinė plėtra numatoma Ventos ir Akmenės miestų, bei Papilės ir Kruopių miestelių aplinkoje.

Kituose gyvenamosiose vietovėse numatoma mažesnė gyvenamųjų teritorijų plėtra. Urbanistiniuose centruose gyvenamųjų teritorijų plėtra būtų galima tiek vienu, tiek kitu koncepcijos alternatyvos variantu.

Pramonės teritorijų plėtra

Akmenės rajono savivaldybės bendrojo plano verslo ir investicijų koncepcijos vystymo pagrindas – užtikrinti palankią investicijų ir verslo aplinką. Siekiant pagerinti verslo aplinką bei pritraukti daugiau investicijų numatomos dvi finansavimo kryptys:

1. ES ir kitų fondų paramos pritraukimas (įskaitant valstybės paramą).
2. Tiesioginių užsienio ir vietinių verslininkų investicijų pritraukimas sudarant jiems palankias verslo sąlygas.

Šiuo metu didžioji Akmenės rajono įmonių dalis yra įsikūrusi Naujosios Akmenės ir Ventos miestuose. Šiais koncepciniais sprendiniais siūloma ir toliau vystyti Naujosios Akmenės, Ventos miestų pramonines teritorijas ir LEZ teritoriją, o taip pat sutelkti didesnę dėmesį pagrindinių urbanistinių centrų pramoninių teritorijų vystymui.

Dabar galiojančiame Akmenės rajono bendrajame plane, be Menčių kaimo teritorijos, pramonės ir sandėliavimo zonos nebuvo išskirtos. Per šį laikotarpį minėta pramonės teritorija buvo įsisavinta. Norint pritraukti daugiau verslo ir pramonės investicijų būtinas naujų pramoninės paskirties zonų kūrimas ir plėtimas strategiškai patraukliose rajono vietose.

Vadovaujantis parengtais detaliesiais planais Akmenės rajono bendrojo plano koncepciniais sprendiniais numatoma plėsti Naujosios Akmenės miesto pramoninę teritoriją pietinėje dalyje bei Ventos miesto pramoninę teritoriją rytinėje dalyje. Numatomos pramonės teritorijos būtų vystomos jau esamų pramonės įmonių kaimynystėje. Šiose strateginėse vietose yra geri transportiniai ryšiai ir išvystyta arba dalinai išvystyta inžinerinių tinklų infrastruktūra. Be šių teritorijų taip pat siūloma numatyti naujas pramonės ir sandėliavimo plėtos zonas, kurios būtų atokiau nuo miesto teritorijos – naujos teritorijos šalia jau susiformavusios Akmenės rajono LEZ Menčių kaime, abiejose geležinkelio pusėse. Taip pat naujos pramonės ir sandėliavimo zonos numatomos nuo minėtos LEZ teritorijos šiaurės rytuose ir pietvakarių kryptimi greta geležinkelio vėžių, bei šalia Ventos miesto pietryčių kryptimi greta geležinkelio. Šios zonos siūlomos įvertinus esamą susisiekimo ir inžinerinę infrastruktūrą, galimų naujų logistinių centrų kūrimąsi, taip pat įvertinant galimų naujų įmonių sanitarinių zonų poreikį. Potenciali teritorija perspektyvoje galinti tapti patrauklia pramonės ir sandėliavimo zona yra dabar eksploatuojama naudingųjų iškasenų teritorija (apie 570 ha) rytinėje Naujosios Akmenės miesto pusėje.

Kitos pramonės teritorijos galėtų būti išdėstytos kituose vietiniuose urbanistiniuose centruose bei jų gretimybėse. Svarbiausi šių pramonės teritorijų išdėstymo principai:

- Darni tūrinė pastatų kompozicija, įvertinanti esamo užstatymo mastelį bei erdvinę struktūrą;
- Didesnio atstumo išlaikymas nuo rekreacinių objektų;
- Kultūros paveldo objektų gretimybių įvertinimas, išlaikant reikiamą atstumą, prisitaikant prie architektūrinės aplinkos.

Rajone esamas gamybinės teritorijas, kuriose šiuo metu nevykdoma gamyba, siūloma rezervuoti, kol nebus surasti investuotojai naujai apdirbamajai gamybai ar smulkiam ir vidutiniam verslui vystyti. Reikia atlikti gamybinių pastatų modernizavimą ir pritaikymą verslo reikmėms tenkinti.

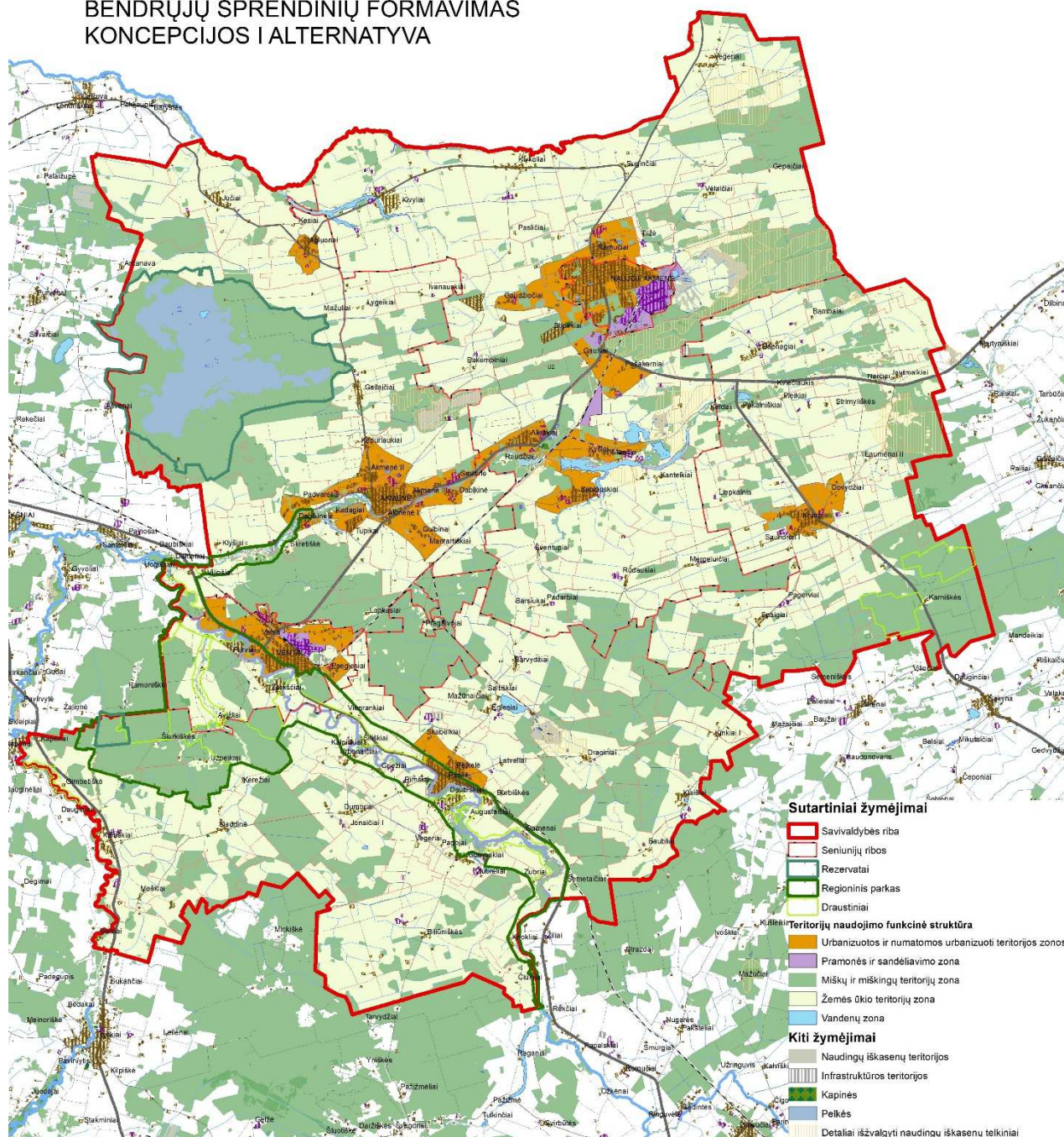
Akmenės rajonas iš kitų Lietuvos rajonų išsiskiria naudingųjų iškasenų įvairove ir gausa. Akmenės rajone yra surasta klinties, dolomito, molio, durpių, žvyro bei smėlio telkinių bei perspektyvių plotų. Šių pramonės šakų skatinimas turi būti prioritetinė sritis.

Kaimo vietovėse statant pavienes ne didesnės kaip 350 kW įrengtosios galios vėjo elektrines ir (ar) saulės šviesos energijos elektrines, nereikalaujama keisti žemės naudojimo paskirties, rengti detaliųjų planų ir keisti bendrojo plano sprendinių. Potencialios teritorijos vėjo jėgainių įrengimui pavaizduotos „Vėjo jėgainių teritorijų nustatymo“ schemeje.

Konceptijos alternatyva Nr. 1

Pirmoje Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvoje taikomas naujas funkcinis zonavimas, tačiau išlaikomi tie patys (šiuo metu galiojančiame bendrajame plane numatyti) plėtos teritorijų – urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plotai. Išlaikomas reikalavimas, kad naujai planuojamos užstatyti teritorijos turi atitikti vietovės vyraujančią užstatymo mastelį, plėtoti ar integruotis į istoriškai susiklosčiusią urbanistinę struktūrą išsaugant nekilnojamąjį kultūros paveldą, gamtinę aplinką.

BENDRŲJŲ SPRENDINIŲ FORMAVIMAS KONCEPCIJOS I ALTERNATYVA

1.2 pav. Bendrųjų sprendinių I alternatyva

Konceptijos alternatyva Nr. 2

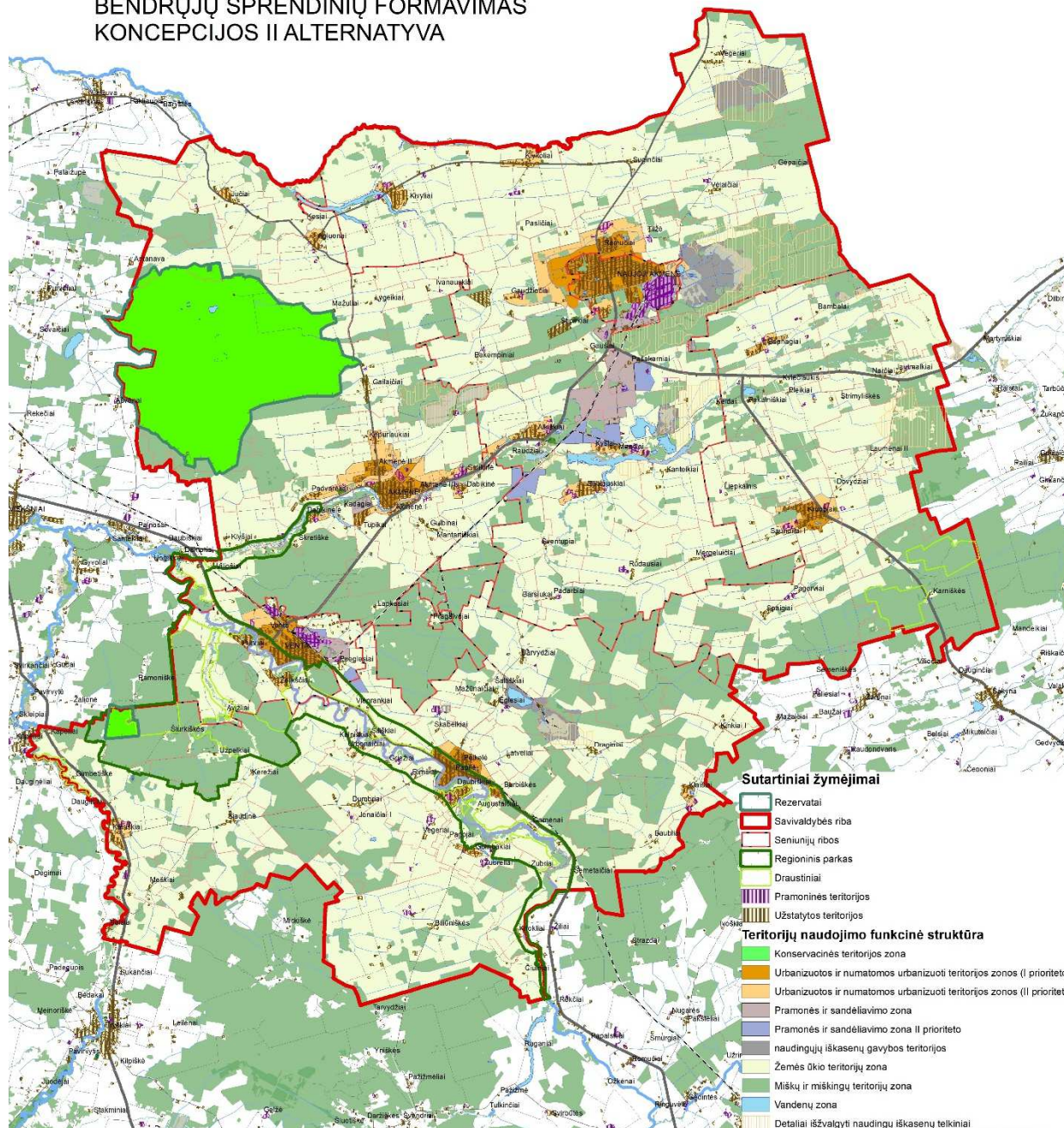
Antroje Akmenės rajono bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvoje formuojamas funkcinis zonavimas, kurio apimtyje tikslinami galiojančiame bendrajame plane išskirti plėtos teritorijų plotai. Taip pat numatoma, kad urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos, įvertinus demografinės tendencijas ir veiklos galimybes, skaidomos į pirmo ir antro prioriteto teritorijas:

- Pirmo prioriteto teritorijos – kuriose dominuoja kitos paskirties žemė bei jose savivaldybė, pagal galimybes, teikia prioritetą vystyti socialinę ir (ar) inžinerinę infrastruktūrą.
- Antro prioriteto teritorijos – tai teritorijos, kurios pagal gyventojų skaičiaus rodiklius neturi ryškaus potencialo gyvenvietės augimui. Dėl to, antro prioriteto teritorijose numatoma galima žemės ūkio veikla vykdoma žemės ūkio paskirties žemėje. Siekiant pateisinti galiojančiame

bendrajame plane numatytus lūkesčius dėl urbanizacijos, paliekama galimybė žemės paskirties keitimo į kitą paskirtį.

Planuojamos pramonės ir sandėliavimo zonos taip pat skirstomos į pirmo ir antro prioriteto plėtros teritorijas. Įsisavinus pirmojo prioriteto pramonės ir sandėliavimo zonas, plėtra būtų galima antrojo prioriteto zonose.

BENDRŲJŲ SPRENDINIŲ FORMAVIMAS KONCEPCIJOS II ALTERNATYVA

1.3 pav. Bendrųjų sprendinių II alternatyva

1.3. Funkcinis zonavimas

Urbanistinių centrų bei gyvenamųjų vietovių tinklui palaikyti, plėtoti numatomos diferencijuotos urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos.

Galiojančio Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano reglamentavimas neatitinka reikalavimams, įtvirtintiems nuo 2014 metų pasikeitusiuose teritorijų planavimą reglamentuojančiuose

teisės aktuose. Dėl to, abeiose koncepcijos alternatyvose numatomas funkcinis zonavimas, apibrėžtas Teritorijų planavimo normose. Šiose normose numatoma, kad rengiant savivaldybės ir vietovės lygmens bendruosius planus bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje:

- Išskiriamos *neurbanizuojamos teritorijos*, kurioms priskirtinos miškai ir miškingos teritorijos, konservacinės paskirties zonos, vandenys, žemės ūkio veiklai naudojamos teritorijos ir kitos kompaktiškai neužstatytos ar neužstatomos teritorijos;
- Išskiriamos *urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos*, apimančios kompaktiškai pastatais užstatytas ir numatomas užstatyti teritorijas su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatytais bendrai naudoti pritaikytais želdynais, viešosiomis erdvėmis ir valstybiniais miškais miestuose;
- Nurodomos *urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plėtros kryptys*.

Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendiniams taikomos teritorijų planavimo lygmenį atitinkančios apibendrintos **funkcinės zonos**:

Neurbanizuojamos teritorijos funkcinės zonos:

- **Miškų ir miškingų teritorijų zona.** Apibendrinta funkcinė zona, kurioje dominuoja Miškų įstatymo 3 straipsnyje nurodyti visų grupių miškai.
- **Vandenių zona.** Funkcinė zona, kurioje dominuoja Žemės įstatymo 27 straipsnyje nurodyta vandens ūkio paskirties žemė.
- **Žemės ūkio teritorijų zona.** Apibendrinta funkcinė zona, kurioje dominuoja žemės ūkio paskirties žemė. Galimas žemės naudojimo paskirties keitimas į kitą paskirtį socialinės ir inžinerinės infrastruktūros objektų statybai.
- **Konservacinės teritorijos zona.** Funkcinė zona, kurioje dominuoja Žemės įstatymo 28 straipsnyje nurodyta konservacinės paskirties žemė.
- **Naudingų iškasenų gavybos zona** – Neužstatyta teritorija, skirta naudingosioms iškasenoms eksploatuoti.

Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos funkcinės zonos:

- **Urbanizuotos ir numatomos urbanizuoti teritorijos zona** - miestų, miestelių bei pagrindinių kaimo gyvenamųjų vietovių urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos kurios skirtos rajono urbanistinio karkaso palaikymui ir vystymui. Šiose teritorijose planuojamas ar atnaujinamas užstatymas turi atitikti gyvenvietėse esantį užstatymo mastelį, plėtoti ar integruotis į istoriškai susiklosčiusią urbanistinę struktūrą. Taip pat pagal poreikį plėtojama inžinerinė, socialinė infrastruktūra, formuojami želdynai, kitos veiklos galimos kitos paskirties žemėje, gerinama gyvenimo kokybė.
- **Pramonės ir sandėliavimo zona** - teritorijos, kuriose dominuoja gamybinė ar kita panaši ūkinė veikla su šių veiklų aptarnavimui reikalinga susisiekimo, inžinerine, paslaugų ir kita infrastruktūra

Funkcinės zonos (t.t. pirmo ir antro prioriteto) formuotos pagal šias ribas:

- Natūralias ribas – miško ribas, vandens telkinio kranto linijas;
- Technines ribas – saugomų teritorijų ribas, gamtinio karkaso ribas, kelius, geležinkelius, inžinerinės infrastruktūros objektus (elektros tinklai, dujotiekis ir pan.), esamo užstatymo ribas,

apsaugos zonų ribas, skirtingo žemės naudojimo ribas, sklypo ribas, administracines kaimų, miestelių, miestų ribas.

1.1 lentelė. Funkcinių zonų pasiskirstymas Akmenės rajono savivaldybėje

Teritorijos funkcinės zonos	Procentinė ploto dalis nuo bendro teritorijos ploto (%)	
	I variantas	II variantas
Miškų ir miškingų teritorijų zona	30,1	29,7
Vandenų zona	0,6	0,6
Žemės ūkio teritorijų zona	57,2	56,3
Konservacinės teritorijos zona	-	5,3
Naudingų iškasenų gavybos zona	-	1,8
Urbanizuotos ir numatomos urbanizuoti teritorijos zona (I prioriteto)	6,8	1,9
Urbanizuotos ir numatomos urbanizuoti teritorijos zona (II prioriteto)	-	2,6
Pramonės ir sandėliavimo zona	0,5	1,1
Pramonės ir sandėliavimo zona (II prioriteto)	-	0,7

Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos vystomos pagal teritorijų plėtros kryptis, kurias apibūdina šie **teritorijų vystymo režimai** (detalizuojami sprendinių konkretizavimo stadijoje):

- *Saugojimas* - nustatomas įvairių statusą turinčioms saugomoms teritorijoms ir teritorijoms, kurių vertingąsias savybes būtina išsaugoti jų nekeičiant. Šiose teritorijose numatoma statyba gali būti vykdoma teisės aktų nustatyta tvarka atliekant tvarkybos darbus: konservavimą, restauravimą, atkūrimą ar pritaikymą.
- *Modernizavimas* - urbanizuotų teritorijų fizinės ir (ar) funkcinės struktūros atnaujinimas, kai plėtra vykdoma išnaudojant vidinius teritorijos resursus iš esmės nekeičiant šios teritorijos naudojimo funkcinės struktūros ir fizinių parametrų. Modernizavimo režimas skirtas urbanizuotoms teritorijoms, kai būtinas kompleksinis užstatymo ir infrastruktūros, fizinės ir socialinės aplinkos atnaujinimas.
- *Konversija (pertvarkymas)* – neefektyviai naudojamų užstatytų teritorijų naujas (antrinis) panaudojimas plėtrai. Konversijos tikslai – didinti miestų ir kitų gyvenamųjų vietovių funkcinės ir fizinės struktūros integralumą, sudaryti sąlygas taršos mažinimui, kurti palankią investicijoms aplinką, tolygiau išdėstyti gyvenamąsias teritorijas ir darbo vietas, sukurti sąlygas aplinkos, užstatymo, susisiekimo sistemos ir inžinerinės įrangos atnaujinimui urbanizuotoje gyvenamosios vietovės dalyje. Atskiras konversijos atvejis – sodininkų bendrijų teritorijų konversija į gyvenamąsias teritorijas. Kompleksiškai perplanuojant šias teritorijas siekiama išvystyti susisiekimo, inžinerinę infrastruktūrą, sukurti būtiną socialinę ir aptarnavimo infrastruktūrą.
- *Nauja plėtra* – neužstatytų teritorijų urbanizavimas. Rekomenduojama, kad nauja plėtra sudarytų iki 20% viso plėtros poreikio. Likusį poreikį rekomenduojama tenkinti efektyviau naudojant kitus teritorijų vystymo režimus: modernizavimą, konversiją.

Rezervavimas - nustatomas teritorijoms, kurios reikalingos visuomenės poreikiams.

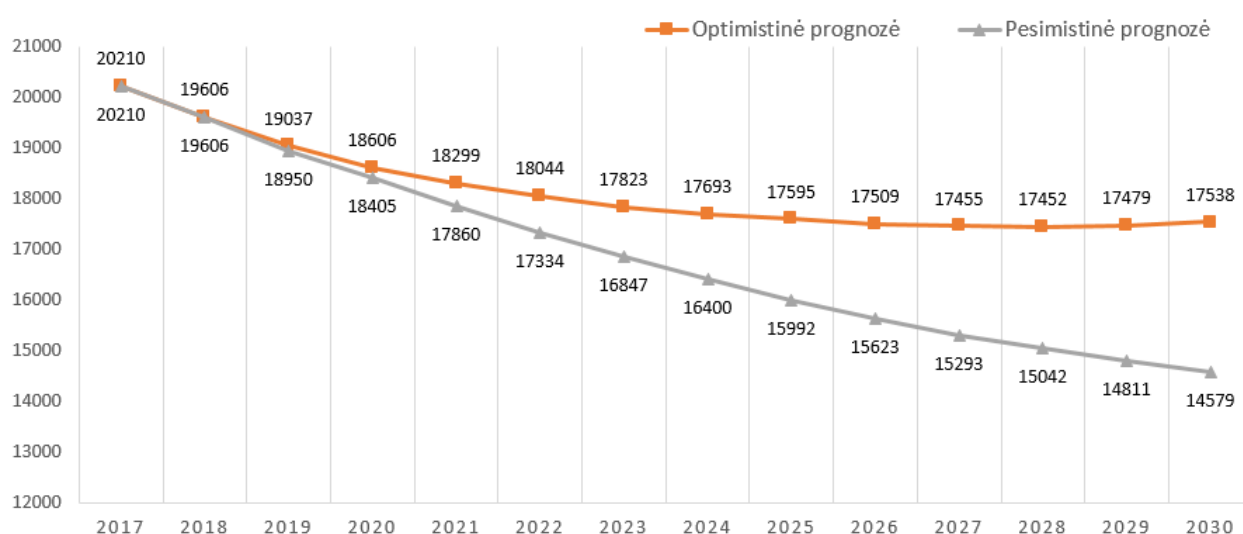
Be esminių pokyčių (status quo) - teritorijos, kuriose paliekama esama padėtis. Esminiai pokyčiai teritorijų funkcinėje ir fizinėje struktūroje nenumatomi.

1.4. Gyventojų skaičiaus kitimo prognozė

Šiuo metu galiojančio bendrojo plano sprendiniuose buvo atlikta gyventojų skaičiaus kitimo prognozė, kurioje numatyta, kad 2017 m. rajone gyvens apie 27 tūkst., N. Akmenės m. – 10 tūkst., Ventos m. – 2,6 tūkst., Akmenės m. – 2,2 tūkst. gyventojų.

Deja, tačiau bendrojo plano prognozės neišsipildė. Statistikos departamento duomenimis, 2017 m. rajone gyveno 20,2 tūkst. gyv., t.y. apie 6,8 tūkst. mažiau nei buvo prognozuota. Pagal Akmenės r. sav. duomenis, 2017 m. N. Akmenės m. gyveno 8,8 tūkst., Akmenės m. 2582 tūkst. gyventojų, t.y. atitinkamai 1,2 ir 0,35 tūkst. mažiau nei buvo prognozuota. Tiksliausia prognozė buvo atlikta Ventos miestui (prognozuota 2630, faktinis 2582 gyv.).

Atlikus gyventojų skaičiaus, natūralios gyventojų kaitos, migracijos rodiklių kitimo tendencijų vertinimą buvo suformuota gyventojų skaičiaus kitimo prognozė 2018-2030 metų periodui.

1.4 pav. Gyventojų skaičiaus kitimo prognozė

Prognozuojamas optimistinis gyventojų skaičius savivaldybėje 2030-ais metais – 17 538 gyventojų.

1.2 lentelė. Akmenės rajono savivaldybės gyventojų skaičius planuojamam laikotarpiui

	2017 m.*	2030 m.
Savivaldybės gyventojų skaičius	20 210	17 538

*Informacijos šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas.

Vadovaujantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis vidutiniškai vienam gyventojui tenka **37 m²** naudingojo ploto. Optimistinio gyventojų skaičiaus augimo atveju prognozuojama, kad skaičiuojamam laikotarpiui gyvenamasis fondas Akmenės rajono savivaldybėje bus **649 tūkst.m²** naudingo ploto.

1.2 lentelė. Prognozuojamas optimistinis gyvenamasis fondas, tūkst. m² naudingojo ploto

	2017 m.*	2030 m.	Pokytis
Gyvenamasis fondas	725,7	649	-76,7

*Informacijos šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas.

Siekiant mažinti neigiamus gyventojų skaičiaus rodiklius turi būti nuolat gerinama socialinė ir ekonominė aplinka. Socialinės ir ekonominės aplinkos gerinimui teigiamą įtaką daro visuomeninių objektų funkcinė įvairovė, nauji traukos objektai, kokybiška inžinerinė bei susisiekimo infrastruktūra, sudarytos palankios sąlygos smukliojo ir vidutinio verslo atsiradimui bei plėtrai.

Rengiant Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą, siekiama užtikrinti esamų socialinių, ekonominių išteklių poreikį, sudarant galimybes koncentruotis rajono gyventojams gyvenamosiose vietovėse arba jų gretimybėje, kurios yra patrauklesnės gyventi ir dirbti.

2. KRAŠTOVAIZDIS, GAMTINĖ APLINKA

2.1. Gamtinis karkasas

Gamtinis karkasas (GK) yra itin svarbi teritorijos kraštovaizdžio ekologinį stabilumą ir biologinę įvairovę užtikrinanti sistema. Jos funkcionalumas, ekologinių kompensavimo funkcijų vientisumas užtikrina bendrą kraštovaizdžio gyvybingumą, bei jame vykstančių migracinių (energijos, medžiagų, gyvūnijos) ryšių nepertraukiamumą. Gamtinės aplinkos stabilumo užtikrinimas palaikant, formuojant ar gausinant gamtinio karkaso elementų kokybę savivaldybės teritorijoje užtikrina didesnę teritorijos ūkinį potencialą bei tvarumą, bei geresnę socialinės aplinkos (gyventojų gyvenamosios aplinkos) kokybę, užtikrina rekreacinio potencialo formavimąsi.

Gamtinio karkaso paskirtis:

- Sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;
- Sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;
- Saugoti natūralų kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius;
- Didinti šalies miškingumą;
- Optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos, technogenizacijos bei žemės ūkio plėtrą.

Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje esantis gamtinis karkasas yra neatsiejama visos Lietuvos GK sistemos dalis, formuojanti ne tik pačios savivaldybės teritorijos, bet ir tampanti dalimi bendros Respublikos ekologiniu požiūriu svarbių teritorijų tinklo dalimi. Bendrai Akmenės rajone lokalizuotos GK dalys užima apie 56% teritorijos ploto. Jos persidengia su įvairiomis žemėnaudomis, kurioms būdinga skirtingo intensyvumo ūkinis naudojimas, aplinkosauginis režimas bei su kultūrinimo laipsnis. Gamtinį karkasą sudaro trys metafunkcinės dalys:

- *Geoekologinės takoskyros;*
- *Geosistemų stabilizavimo arealai;*
- *Migracijos koridoriai.*

Geoekologinės takoskyros (geosistemų įeigų sritys „langai“) – teritorijos jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, bei požeminių vandenų intensyvaus maitinimo plotus. Jos palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą.

Puslankiu, šiaurės – pietų ir šiaurės rytų – pietvakarių kryptimi, Akmenės rajono rytiniu pakraščiu (Kuršėnų morenine nuolaiduma ir Akmenės morenine lyguma) lokalizuota regioninės svarbos geoekologinė takoskyra apimanti 19,55% savivaldybės teritorijos arba 34,58% viso gamtinio karkaso užimamo ploto. Esama geoekologinės takoskyros struktūra nepasižymi dideliu ekologiniu stabilumu. Natūralumą išlaikiusios geoekologinės takoskyros dalys, kurioms pakankamos kraštotvarkinės priemonės yra esamo natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio išlaikymas ir saugojimas, daugiau yra susitelkusios šiaurinėje takoskyros dalyje. Jos sudaro vos 21,31% viso geoekologinės takoskyros ploto (Gepaičių, Vydaučių, Karpėnų, Narbučių, Suokynės, Gerkiškių ir Girkančių miškų plote). 44,74% geoekologinės

takoskyros plotui yra būtinas teritorijos esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas (Balčių, Beržyno, Lydmiškio, Narčių, Paliesių, Spaigių, Rudališkių, Rudausių ir Latveliškių plotuose). Likusiuose (33,95%) geoekologinėms takoskyroms plotuose būtinas kraštovaizdžio natūralumą atkuriančių elementų grąžinimas ir gausinimas (Vegerių – Suginčių, Gepaičių, Šapnagių, Viešučių – Strimylinskių – Dulbių plotuose).

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai – teritorijos užimančios tarpinę padėtį tarp geoekologinių takoskyrų ir migracijos koridorių, galinčios pakeisti šoninius migracijos srautus (šoninį nuotėkį), taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai bei grupės, natūralios pievos, pelkės, bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą žmogaus ūkinės veiklos (antropogeninę) įtaką gamtinėms sistemoms.

Akmenės rajono teritorijoje vidinio stabilizavimo arealai apima 51,59% visų gamtinio karkaso sistemai priskiriamų teritorijų, arba 29,16% viso rajono ploto. Šie arealai išsidėstę trimis juostomis tarp Vėžupio, Dabikinės, Ventos ir Virvyčios nutįsdami vakarų – rytų, pietryčių kryptimis per visą savivaldybės teritoriją: Sprogiškės – Kamanos – Pasakarniai – Bražiškiai – Kalnelis; Viliošiai – Vervedžiai – Šemetaičiai; Purviai – Šiurkiškiai – Paragiai – Jonaičiai – Biliūniškiai. Silpniausiomis ekologinio kompensavimo funkcijomis pasižymi pirmoji vidinio stabilizavimo arealų juosta esanti tarp Vėžupio ir Dabikinės.

Vidinio stabilizavimo arealai, kuriems reikalingos tik minimalios kraštovarkinės priemonės - natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio saugojimo ir išlaikymas, užima 44,34% vidinio stabilizavimo teritorijų ploto. Nemaža šios tvarkymo krypties teritorijų dalis vidinio stabilizavimo arealuose parodo gana tvarų savivaldybės administracijos požiūrį į agrarinio kraštovaizdžio tvarkymą ir naudojimą. Pakankamomis ekologinio kompensavimo funkcijomis pasižymintys vidinio stabilizavimo arealai paplitę Akmenės rajono savivaldybės teritorijos upių takoskyrose – Rusteikių, Kamanų, Pasakarnių, Vervedžių, Semelaičių ir Šiurkiškių apylinkėse ir yra sietini su čia esančiomis pelkėmis bei miškų masyvais. Arealai, kuriems būtinas esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas užima 36,74% vidinio stabilizavimo arealų ploto. Juos savivaldybės teritorijoje atstovauja upių takoskyrose esantys, aukštesnio įsavinimo laipsnio žemės ūkio teritorijų plotai su mažesniais miško masyvais, ar intensyviau kertami miškai (Medemrodžio, Jodrelių – Pakempinių, Kanovališkių, Šapnagių – Pakalniškių, Saunorių – Gembūčių, Pragalvojų, Viliošių, Kairiškių, Dumbrių, Jonaičių II, Gerybiškių, Biliūniškių plotai). Likusieji arealai sudaro 18,92% nuo viso vidinio stabilizavimo arealų ploto. Jiems būtinas kraštovaizdžio natūralumą atkuriančių elementų grąžinimas ir gausinimas (Latvalių, Galaičių – Akmenės II, Pakempinių – Gaudžiočių, Gaušių, Keidų, Bražiškių, Baublių, Avižlių plotai).

Migraciniai koridoriai – slėniai, raguvynai bei dubakloniai kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.

Akmenės rajone migraciniais koridoriais priskirtos teritorijos užima 7,46% jo teritorijos, arba 13,19% gamtinio karkaso teritorijų. Apie pusę jų apimamo ploto sudaro regioninės svarbos migracijos koridoriai – Ventos vidurupio, bei Virvyčios žemupio slėnių dalys (Akmenės raj. pietvakariniam pakraštyje). Likusią dalį – Ventos intakų (Dabiknės, Avižlio, Agluonos, Vėžupio, Vadaksties) ir kai kurių į juos įtekančių upelių slėniai (Šventupio). Akmenės rajono teritorijoje lokalizuoti migracijos koridoriai taip pat skaidomi į tris kraštovaizdžio formavimo kryptis. Tik 1,01% migracijos koridoriais priskirtų teritorijų pakankamo ekologinio stabilumo, kurioms būtinas tik esamo kraštovaizdžio stabilumo palaikymas ir stiprinimas (Uogio upelio atkarpa aukščiau Gimbetiškės).

17,83% migracijos koridorių reikalingas jų ekologinio kompensavimo funkcijų palaikymas ir didinimas palaikant esamą kraštovaizdžio natūralumą. Šios atkarpos yra būdingos Vadaksties, Geldupos, Dabakinės, Ventos, Virvyčios ir Uogupio slėniuose.

Likusi, didžioji (81,16%) migracijos koridorių dalis reikalauja kraštovaizdžio natūralumą atkuriančių elementų grąžinimo ir gausinimo. Šios migracijos koridorių atkarpos yra būdingos praktiškai visoms Akmenės r. sav. teritorijos upėms (Dabikinei, Ventai, Avižupiui, Virvyčiai ir pan.) tekančioms agrariniu, intensyviai žemės ūkiui naudojamu, kraštovaizdžiu. Tokių upelių, kaip Vėžupis, Šventupis ir Krūtis, slėniai ir juose lokalizuoti GK migracijos koridoriai pasižymi labai menkomis ekologinio kompensavimo funkcijomis. Visuose šių upelių slėniuose yra reikalingas kraštovaizdžio natūralumo elementų grąžinimas ir gausinimas.

Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje nustatyti šie gamtinio kraštovaizdžio apsaugos, formavimo bei ūkinio naudojimo pobūdį nusakantys gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipai:

- 1) Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis
- 2) Palaikomas ir didinamas esamas kraštovaizdžio natūralumas
- 3) Gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai

Pirmasis kraštovaizdžio formavimo tipas taikomas ištisiniais miško masyvais, arba natūraliomis užliejamomis salpinėmis pievomis apaugusiose gamtinio karkaso teritorijose, išsaugojusiose natūralų kraštovaizdžio pobūdį bei ekologinio kompensavimo potencialą. Tai vertingiausios gamtinio kraštovaizdžio dalys, kurių perspektyva susijusi su racionalaus subalansuoto miškų ūkio tvarkymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms ypač saugomoms teritorijoms. Šios teritorijos sudaro tik 30,57% Akmenės r. sav. teritorijos gamtinio karkaso.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Pagrindinė šių teritorijų naudojimo kryptis yra tausojantis miškų ūkis vykdant sanitarinius, atrankinius ir netaikant plynų kirtimų. Taip pat veikla susijusi su racionalių šalutinių miško išteklių panaudojimu. Poilsinis turizmas rekreaciniu požiūriu atraktyviose vietose, bei medžioklė, derinant naudojimo pobūdį su konkrečios teritorijos naudojimo reglamentu. Mišku neapaugusiose teritorijos dalyse, ekologinio - tausojančio žemės dirbimo sistemos diegimas, prioritetą teikiant daugiamečiams žolynams ir gyvūlininkystei. Smulkiasklėpė daržininkystė, sodininkystė, bei kiti alternatyvūs verslai būdingi atskiriems etnografiniams regionams.

Antrasis kraštovaizdžio formavimo tipas lokalizuotas mišrios žemėnaudos teritorijose, kuriose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio paskirties naudmenos, taip pat smarkiai pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose. Šių teritorijų tvarkyme yra reikalingas tiek esamų funkcijų suderinimas, tiek atkuriamosios priemonės gamtinės struktūros funkcijoms stiprinti (pvz.: teritorijų apmiškinimas). Šios teritorijos sudaro tik 37,02% Akmenės r. sav. teritorijos gamtinio karkaso.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Svarbiausia šių teritorijų naudojimo kryptis yra vidutinio stambumo ūkis su ganyklinės žemdirbystės (pieno ūkiai ir galvijų auginimas), daržininkystės, sodininkystės specializacijomis. Esami ūkiai palaipsniui turėtų būti orientuojami į ekologinius ar pereinamojo tipo (tvaraus ūkininkavimo) ūkius, užtikrinamas sėjomainų laikymasis. Dalis dirbamų žemių laipsniškai verčiamos į pievas ir ganyklas. Didinama stambių dirbamų laukų masių sąskaida įveisiant apsaugines želdinių grupes bei juostas, formuojant dirbtines pelkes (biogeninių medžiagų kaupimo baseinus). Pageidautinas miškingumo didinimas mažiau našių, taip pat didelio drėgnumo (su silpnai funkcionuojančia ar nefunkcionuojančia sausavimo sistema) žemių sąskaita, apželdinant ir savaiminės renatūralizacijos keliu.

Trečiasis kraštovaizdžio formavimo tipas taikytinas intensyvios žmogaus ūkinės veiklos, stipriai pakeistose gamtinio karkaso teritorijose. Šios zonos (ypač agrarinės) susiformavo dėl intensyvaus žemės naudojimo, nekreipiant dėmesio į teritorijos ekologinę pusiausvyrą, nesilaikant tvarios gamtonaudos reikalavimų. Tai intensyvaus ūkininkavimo rezultatas, ypač stipriai palietęs geoekologinių takoskyrų bei migracinių koridorių teritorijas. Tokie plotai Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje, sudaro net 32,41% dalį nuo visų GK teritorijų. Didžioji jų dalis lokalizuojasi agrariniu požiriu stipriai įsivintoje šiaurinėje ir šiaurės rytinėje rajono dalyje. Šiose zonose kraštovaizdžio formavimas susijęs su natūralios gamtinės aplinkos fragmentų atkūrimu ir ekstensyvaus ūkininkavimo požiriu, ūkininkaujant šiose teritorijose.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Būtinai laipsniškas perėjimas prie vidutinio stambumo tvaraus ūkio su pašarų gamybos, gyvulininkystės, augalininkystės bei sodininkystės specializacijomis. Skatintinas ekologinių ūkių kūrimas. Prioritetas teikiamas ekstensyviai ūkininkavimui. Šiose teritorijose būtinai žemėnaudos sąskaidos didinimas įveisiant įvairaus dydžio želdinių juostas bei grupes ar masyvus, taip pat dirbtinių pelkių/šlapynių formavimas natūraliuose užmirkusiuose žemės ūkio naudmenų pažemėjimuose. Būtų tikslingas teritorijos miškingumo didinimas dirbtinai apželdant ir savaiminės renatūralizacijos keliu, naudojamų mažai našių ir žemės ūkio paskirties nenaudojamų žemių sąskaita. Šiai zonai būtina didžiausia žemėnaudos struktūros konversija ir žemės dirbimo sistemos transformacija iš intensyvios į ekstensyvią.

Akmenės r. sav. teritorijoje lokalizuotos gamtinio karkaso metafunkcinės dalys nustato svarbiausius teritorinius gamtinio kraštovaizdžio išsaugojimo prioritetus, pagrindines kraštotvarkos kryptis ir priemones, kurių sėkmingas įgyvendinimas būtinas bendrai rajono savivaldybės teritorijos ekologiškai pusiausvyrai palaikyti. Gamtinio karkaso funkcinių dalių nuostatas paprasčiausia būtų realizuoti įvairaus apsaugos pobūdžio saugomose teritorijose ir priešingai – sunkiausia, gamtinio karkaso ašių sankirtose su urbanizuotomis ar intensyvaus žemės ūkio teritorijomis. Tokiais atvejais reikėtų ieškoti alternatyvių sprendimų tenkinančių skirtingų funkcinių zonų nuostatas.

2.2. Gamtinio karkaso koncepcijos alternatyvos

GK koncepcijos sprendinių alternatyvos nekeičia paties gamtinio karkaso lokalizavimo principų.

1 variantas – gamtinio karkaso ekologinio kompensavimo funkcijų vystymas remiasi esamomis, dabar galiojančiomis, bendrojo plano ribomis (2.1 lentelė). Šiame koncepcijos variante formuojamas GK yra 3% didesnis lyginat su antruoju variantu. Taip yra todėl, kad esamo plano rengėjų GK buvo formuojamas labiau apibendrintai. Jame taip pat numatomas ekologinių funkcijų vystymas yra ekstensyvesnis, kadangi identifikuojant jo būklę geresne, mažesniuose jo plotuose yra planuojami ekologinio kompensavimo funkcijų gerinimo kraštotvarkinės priemonės.

2 variantas – gamtinio karkaso ekologinio kompensavimo funkcijų vystymas remiasi patikslintomis GK ribomis (2.1 lentelė). Patikslinus ribas, formuojamo GK metafunkcinių zonų skaičius ir erdvinė dislokacija iš esmės nekinta, tačiau bendras plotas sumažėja apie 3%. Toks patikslinimas remiasi tikslesniais reljefo duomenimis, todėl išvedamos tikslesnės ribos tarp žemės ūkio naudmenų ir upių slėnių. Taip pat, vadovaujantis esama žemėnaudos sklypų struktūra yra patikslinamos geoekologinių takoskyrų bei vidinio stabilizavimo arealų ribos. Šie patikslinimai nors ir sumažina bendrą ekologinių požiriu svarbių teritorijų plotą savivaldybės teritorijoje, tačiau tuo pačiu tikslingiau ir konkrečiau teritorijoje lokalizuoja aplinkosauginius reglamentus. Taip pat ribų tikslinimas sąlygoja ir naują GK ekologinio kompensavimo funkcijų patikimumo vertinimą, kuris rodo prastesnę GK būklę, nei buvo manoma iki šiol. Tos vertinimas, šio varianto koncepcijos sprendiniuose leidžia siūlyti tikslingesnes ir intensyvesnes ekologinio kompensavimo funkcijų atstatymo kraštovaizdyje priemones.

2.1 lentelė. Gamtinio karkaso sudėtinės dalys pagal ekologinio kompensavimo funkcijų patikimumą.

Gamtinio karkaso sudėtinės dalys pagal ekologinio kompensavimo funkcijų patikimumą.	Ekologinio kompensavimo funkcijų palaikymo atkūrimo pobūdis	Dalis nuo bendro gamtinio karkaso ploto	
		1 variantas	2 variantas
Geoekologinės takoskyros		34,93	34,81
A1 – pažeistos	Gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai	7,46	11,82
A2 – ribotos	Palaikomas ir didinamas esamas kraštovaizdžio natūralumas	13,59	15,58
A3 – patikimos	Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	13,88	7,41
Vidinio stabilizavimo arealai		48,28	51,93
B1 – pažeistos	Gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai	1,01	9,82
B2 – ribotos	Palaikomas ir didinamas esamas kraštovaizdžio natūralumas	12,52	19,08
B3 – patikimos	Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	34,75	23,03
Migracijos koridoriai		16,79	13,26
C1 – pažeistos	Gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai	15,31	10,77
C2 – ribotos	Palaikomas ir didinamas esamas kraštovaizdžio natūralumas	1,48	2,36
C3 – patikimos	Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	-	0,13
Viso nuo savivaldybės teritorijos ploto:		59,59	56,52

Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai

Pagrindiniai veiksniai lemiantys Akmenės r. sav. teritorijos ūkinį naudojimą ir teritorijos funkcinius prioritetus yra vyraujantis lygus reljefas (molingos lygumos ir molingos banguotos lygumos) ir dirvožemio našumas (42 – 46 balai). Tai lemia, kad vyraujanti ūkinė veikla yra susijusi su žemės ūkio veikla – 59,25%. Iš jų intensyviai žemės ūkiui naudojama (dirbama žemė) – 56,27%, o ekstensyviai (pievos ir ganyklos) – 2,49%. Apleistos žemės sudaro tik 0,49%. Miškų ūkio paskirties žemė sudaro žemė sudaro 32,11%.

Siekiant ekonomiškai efektyvios žemės ūkio ir miškų ūkio plėtros, būtina esminė, laipsniška žemės naudojimo pertvarka, padidinant ūkių žemėvaldas ir sudarant ekonomines sąlygas intensyviai ūkinei veiklai (pastatų statyba, kelių tiesimas, melioracijos sistemų rekonstrukcija, modernios technikos naudojimas) bei racionaliam žemės naudojimui. Racionalus žemės naudojimas galimas tik atsižvelgiant į kraštovaizdžio ekologinio kompensavimo funkcijas ir aplinkosauginius reikalavimus ties upių slėniais ir melioraciniais kanalais; auginant prekybei produkcijai dirvožemių savybes geriausiai atitinkančius augalus; mažiau našiose žemėse pasėlių struktūrą pritaikant gyvulininkystės vystymui, o žemės ūkio veiklai ekonomiškai netikslingose naudoti žemėse įveisiant mišką; atitinkamai formuojant urbanistinės ir pramoninės veiklos vystymo bei plėtros teritorijas.

Todėl Akmenės r. sav. teritorijoje, koncepcijos stadijoje yra išskiriamos šios, teritorijos naudojimo funkcinio prioriteto kryptys bei numatomas jų intensyvumas:

- **Koncervacinio prioriteto (K GK)** – šis funkcinis prioritetas taikomas gamtinių ar biosferos rezervatų, taip pat draustinių teritorijose, kurių vystymas apima nustatytų reglamentų ir aplinkosauginės funkcijos realizavimo efektyvumo užtikrinimą.

- Ekologinės apsaugos (EGK) – šis funkcinis prioritetas taikomas biologinės įvairovės apsaugos ir bioprodukcinio tausojančio ūkio teritorijoms atliekančioms ekosistemų apsauginių juostų funkcijas.
- Gamtinės rekreacijos (GRK) – funkcinio prioriteto zonos skirtos rekreacinių gamtinio kraštovaizdžio išteklių vystymui dideliu gamtiniu rekreaciniu potencialu pasižyminčiose teritorijose.
- Kultūrinės rekreacijos (KRR) – funkcinio prioriteto zonos skirtos kraštovaizdžio kultūrinių išteklių panaudojimo rekreacijai vystymui teritorijose pasižyminčiose kultūrinių ir archeologinių vertybių gausa.
- Intensyvaus bioprodukcinio ūkio (IBŪK) – apimantis žemės ūkio ir miškų ūkio paskirties teritorijas, kurioms nėra taikomos aplinkosauginės kraštotvarkinės priemonės ribojančios šių teritorijų išteklių naudojimo intensyvumą.
- Ekstensyvaus bioprodukcinio ūkio (EBŪK) – žemės ūkio ir miškų ūkio paskirties žemė patenkanti į gamtinio karkaso teritorijas, kuriose dėl GK ekologinio kompensavimo funkcijų palaikymo bei gerinimo yra ribojamas bioprodukcinių išteklių naudojimo intensyvumas.
- Intensyvios urbanizacijos (UIK) – šio funkcinio prioriteto teritorijos sietinos su miestų ir gyvenviečių centrinėmis dalimis, kuriose prioritetu laikoma daugiaaukštė statyba bei užstatymo tankinimas.
- Ekstensyvios urbanizacijos (UEK) – šio funkcinio prioriteto teritorijos sietinos su mažaisiais miesteliais ir gyvenvietėmis, taip pat didesnių miestų periferinėmis dalimis, kuriose vystoma mažaukštė statyba.
- Naudingųjų iškasenų gavybos (NIK) – funkcinio prioriteto zonos skirtos naudingųjų iškasenų karjerų eksploatacijos, rekultivacijos bei funkcinės konversijos proceso reguliavimui.
- Pramonės plėtros (PPK) – šio funkcinio prioriteto zonos skirtos pramonės ir logistikos kompleksų, infrastruktūros bei transporto koridorių vystymui.

1 variantas - teritorijos naudojimo funkcinį prioritetų koncepcijos pirmasis variantas remiasi esama kraštovaizdžio naudojimo struktūra ir palaiko nusistovėjusias jo naudojimo kryptingumo ir intensyvumo tendencijas (2.2 lentelė). Palaikomos esamos urbanizacijos tendencijos – išsaugant kiekvienai gyvenvietei jos plėtros galimybes. Naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų vystymas yra siejamas su detaliai išžvalgytais jų plotais, o rekreacinių teritorijų vystymas su nusistovėjusiomis esamomis teritorijų ribomis.

Urbanistinės plėtros zonos vystomos užtikrinant esamo bendrojo plano sprendiniuose įtvirtintų sprendinių tęstinumą. Juose nebūtų numatoma atskiros intensyvios ir ekstensyvios urbanizacijos zonos.

Savivaldybės teritorijos rekreacinis potencialas vystomas esamų rekreacinių arealų pagrindu susitelkiant į esamus kultūrinių bei archeologinių vertybių koncentracijos židinius. Kaip vienos pagrindinių gamtinės vandens rekreacijos zonų išlieka Kivylių ir Sablauskių tvenkinių rekreacinės zonos.

Bioprodukcinio ūkio teritorijose žemė naudojama pagal jos tikslinę paskirtį (žemės ūkio ir miškų ūkio). Šiose funkcinėse zonose nėra identifikuojami su gamtinio karkaso struktūromis susiję ekologinės apsaugos koridoriai (zonos). Ekologiniu požiūriu jautrioje bioprodukcinio ūkio (ypač žemės ūkio) teritorijose aplinkosauginiai klausimai sprendžiami ne kraštotvarkinėmis priemonėmis o teisiniais reglamentais, numatytais bioprodukcinio ūkio veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose. Miškai naudojami pagal grupei (I – IV grupės) priskirtus ūkinio naudojimo ir apsauginius reglamentus.

2 variantas - remiamasi teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų zonų ribų tikslinimu ir sukonkretinimu, formuojant ekologinės apsaugos – kraštovaizdžio ekologinio kompensavimo funkcijų atstatymo ir stiprinimo zonas, identifikuojant ekstensyvaus ūkininkavimo teritorijas (2.2 lentelė).

Urbanistinės plėtros į išorę prioritetą yra suteikiamas tik Akmenės, Naujosios Akmenės ir Ventos gyvenvietėms tikslinant ir ribojant jų išorinę plėtrą. Tuo tarpu kitoms gyvenvietėms rekomenduojama vidinis urbanistinės erdvės vystymas.

Naudingųjų iškasenų gavybos arealai yra siejami su detaliai išžvalgytų telkinių ribomis, todėl plotai abejuose koncepcijos variantuose iš esmės nesikeičia. Pramonės plėtros ir sandėliavimo prioriteto teritorijų plotas išaugtų dvigubai, iki 1,56%.

Rekreacinių teritorijų plėtra sietina su kultūrinio ir gamtinio rekreacinio potencialo identifikavimu bei su tuo susijusių arealų ribų sukonkretinimu. Greta Kivylių ir Sablauskių tvenkinių rekreacinių zonų vystymo numatoma perspektyvinio Menčių rekreacinio arealo išskyrimas siekiant šioje vietoje formuoti ir vystyti išekspluatuoto klinčių karjero generuojamą išskirtinį gamtinį rekreacinį potencialą – vaizdingo, uolinių krantų vandens telkinio – jį pritaikant aktyviam ir pasyviai poilsiui.

Bioprodukcinio ūkio (žemės ir miškų ūkio) funkcinio prioriteto zonų naudojimo intensyvumo ribojimas rekomenduojamas pagal gamtinio karkaso ekologinio kompensavimo funkcijų palaikymo prioritetus. Intensyvaus bioprodukcinio ūkio zonų bendras plotas sumažėtų tik apie 1%. Šis mažėjimas vyktų dalį intensyvaus bioprodukcinio ūkio teritorijų (upių slėniai ir apyslėniai), sietinų su žemės ūkio paskirties teritorijomis, identifikuojant kaip ekologinės apsaugos teritorijas. Tai suteiktų galimybes stiprinti kraštovaizdžio ekologinio kompensavimo funkcijas ir didinti agroekosistemų tvarumą.

Mišakai naudojami pagal grupei (I – IV grupės) priskirtus ūkinio naudojimo ir apsauginius reglamentus.

2.2 lentelė. Kraštovaizdžio naudojimo funkcinio prioriteto zonos.

Funkcinio prioriteto zonos	Procentinė ploto dalis nuo bendro teritorijos ploto (%)	
	I variantas	II variantas
KGK – Konservacinės apsaugos	5,69	5,80
EGK - Ekologinės apsaugos	-	4,66
UEK/EGK – Ekstensyvios urbanizacijos su ekologinio kompensavimo funkcija	-	0,40
GRK - Gamtinės rekreacijos	0,56	0,84
KRK - Kultūrinės rekreacijos	2,27	1,68
EBŪK - Ekstensyvaus bioprodukcinio ūkio	45,75	42,78
IBŪK - Intensyvaus bioprodukcinio ūkio	37,16	36,39
UEK - Ekstensyvios urbanizacijos	6,29	2,42
UIK - Intensyvios urbanizacijos		1,64
PPK - Pramonės plėtros	0,60	1,56
NIK - Naudingųjų iškasenų gavybos	1,68	1,83

3. NEKILNOJAMASIS KULTŪROS PAVELDAS IR JO VYSTYMO KRYPTYS

Akmenės rajono savivaldybės bendrojo plano keitimo sprendiniai turi būti įgyvendinami, remiantis pagrindinėmis kultūros paveldo apsaugos nuostatomis:

- išsaugoti ir gaivinti paveldėtą regiono savitumą atspindintį kultūros paveldą;
- stiprinti valstybės institucijų ir visuomenės atsakomybę už kultūros paveldo išsaugojimą.

Nekilnojamojo kultūros paveldo objektus numatoma integruoti į rajono struktūrą, atverti visuomenei, pritaikyti rekreacijai ir turizmo reikmėms. Kultūros vertybių sancaupos arealai tvarkytini išryškinant dominuojančių kultūros paveldo objektų sąveiką su kitais kultūros paveldo objektais ir vertinga gamtine aplinka. Kultūriniam turizmui tikslinga prioritetinai pritaikyti objektus, pasižyminčius išskirtiniu kultūriniu pažintiniu potencialu, vertingi kultūriniam pažinimui objektai įtrauktini į pažintinio turizmo (gamtinio – kultūrinio) maršrutus.

Bendrojo plano keitimu suformuluoti kultūros paveldo dalies sprendiniai užtikrins Akmenės rajono kultūros paveldo apsaugą, tinkamą naudojimą, pritaikymą, pažinimą, integraciją į šiuolaikinį gyvenimą. Todėl Akmenės rajono savivaldybės teritorijos kultūros paveldo išsaugojimo ir panaudojimo sprendiniai paremti tokiais esminiais principais:

- Nekilnojamąjį kultūros paveldą būtina vertinti apsaugos ir plėtros sąsajų kontekste vienodai gerbiant seną ir naują; paveldas negali trukdyti inovacijoms, o inovacijos negali būti kuriamos praeities vertybių sąskaita; kiekvienas metas turi palikti savo ženklą istorijoje ir rasti savo vietą teritorijoje;
- Nekilnojamąjį kultūros paveldą, kaip daugiaamžės kultūrinės, socialinės, ekonominės veiklos istorinį produktą, būtina suprasti bei vertinti kaip šių veiklos sričių permanentinės plėtros politikos dalį;
- Būtina užtikrinti paveldo funkcionalumą ne tik kultūros istorijos atskleidimo bei krašto savasties išsaugojimo reikmėms, bet ir Akmenės rajono kultūros ir jo savitumo plėtros interesams;
- Rajono subalansuotai plėtrai ekonominė sėkmė ne mažiau būtina, negu kultūros ir gamtos paveldas. Nei vieno iš šių trijų rajono aplinkos kokybės ir gyvenimo gerovės komponentų negalima vertinti atsietai ir teikti bent vienam iš jų išskirtinį prioritetą;
- Kultūros paveldo objektų bei vietovių teritorijose ir apsaugos zonose planuojama veikla turi būti reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais aktais.

Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje yra 205 nekilnojamosios kultūros paveldo vertybės (pagal LR Kultūros vertybių registro duomenis, 2019 m.). LR kultūros registras nuolat tikslinamas ir papildomas naujais kultūros paveldo objektais, ir bendrojo plano keitimo apimtyje pateikti nekilnojamųjų vertybių sąrašai nėra baigtiniai. Rengiant kitus planavimo dokumentus ar schemas pagal bendrojo plano keitimo nuostatas, būtina vadovautis naujausia LR kultūros vertybių registro informacija. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose, jų teritorijose ir apsaugos zonose veikla reglamentuojama nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais aktais, individualiais apsaugos reglamentais (tipiniai apsaugos reglamentai, jei individualių reglamentų nėra nustatyta), nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiaisiais ir detalesniais planais.

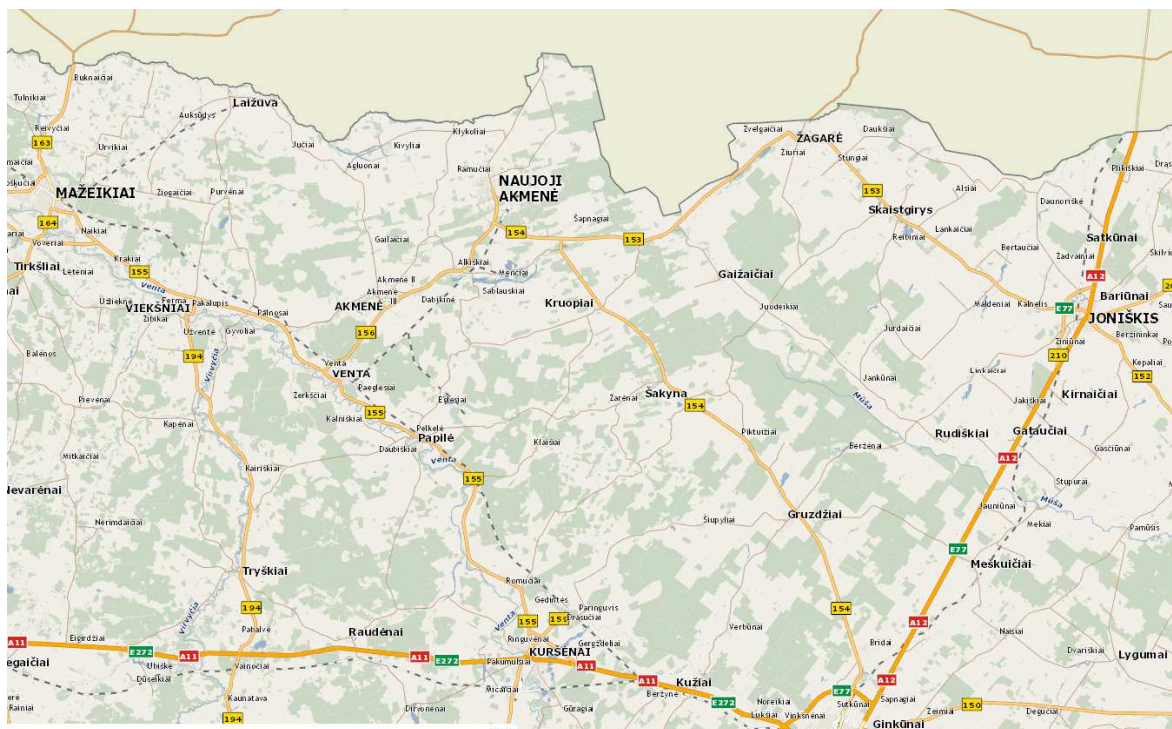
Siekiant, kad būtų išsaugoti kultūros paveldo objektai, užtikrinta vizualinė jų apsauga, numatoma rengti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų paveldotvarkos projektus, ribų planus. Visų objektų, įrašytų į Kultūros vertybių registrą, teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomi LR Vyriausybės Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimai. Archeologijos paveldo objektų tvarkybai nustatoma konservavimo kryptis, naudojimo būdas – kultūros paveldo objektų žemės sklypai, C2.

4. SUSISIEKIMO SISTEMOS PLĖTROS VIZIJA

Lietuvos transporto tinklas yra integrali ES ir Baltijos jūros regiono transporto sistemos dalis. Lietuvoje transporto sektorius yra viena iš strategiškai svarbiausių Lietuvos ūkio šakų. Siekiant užtikrinti tolesnį ekonomikos augimą, būtina išlaikyti esamą infrastruktūros lygį ir efektyviai plėsti susisiekimo infrastruktūrą tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu mastu, atsižvelgiant į darnios plėtros aspektus. Darni susisiekimo sistema suprantama kaip efektyvi socialinių, kultūrinių, ekonominių ir ekologinių aspektų sąveika. Gera susisiekimo sistema užtikrina glaudžius kultūrinius ir socialinius sąsajas, didina gyventojų judumą, plečia tarptautinį bendradarbiavimą ir turizmą, gerina verslo sąlygas ir skatina jo plėtrą, nekenkdamą aplinkai ir žmogui.

Savivaldybės susisiekimo sistemos koncepcija formuojama pagal galiojančių teritorijų planavimo, strateginių dokumentų sprendinius bei atliktos esamos būklės analizės rezultatus, identifikavus susisiekimo sistemos būklės ypatumus, jos elementų raidos tendencijas.

Akmenės rajono savivaldybės pagrindinį susisiekimo sistemos karkasą ir toliau formuos krašto keliai kurie užtikrins jungtis su tarptautiniais keliais („Via Baltica“, „Hanseatica“) bei europinės reikšmės magistraliniais koridoriais. Šalia rajono praeinantys europinės reikšmės transporto koridoriai sutraukia didžiausius tranzitinius srautus ir rajonas lieka šešėlinėje zonoje. Nepaisant to, tranzitinis eismas rajone išliks pakankamas.

4.1. pav. Akmenės rajono susisiekimo sistemos karkasas

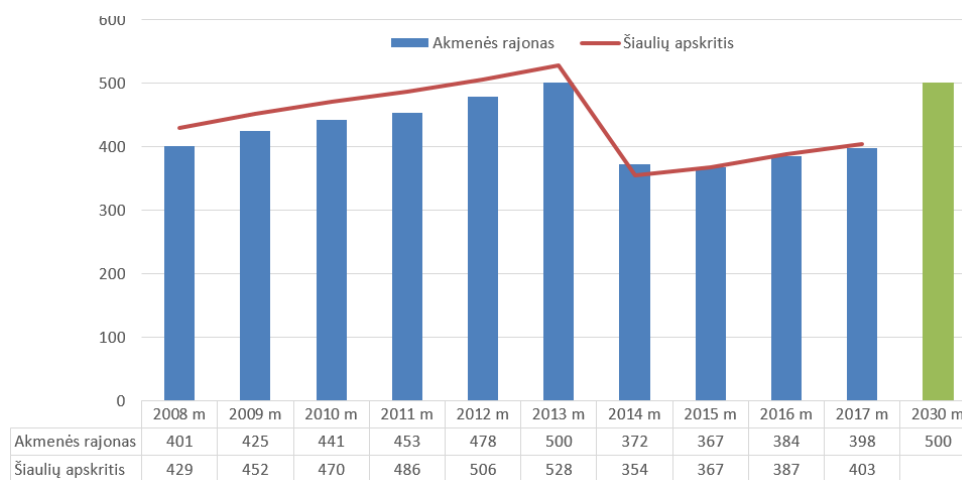
Rajoninės reikšmės keliai, kurių rajone yra 27, atliks apjungiamojo pobūdžio vaidmenį savivaldybės teritorijoje, t.y. užtikrins transportinius ryšius tarp gyvenamųjų vietovių ir seniūnijų centrų.

Esamas kelių tinklas tiek bendrais kiekybiniais rodikliais, tiek ir vertinant susisiekimo tarp stambesnių gyvenviečių galimybes, yra pakankamas ir pilnai užtikrina bendrą susisiekimo poreikį.

Savivaldybės teritorijoje esantys krašto keliai užtikrina patogų susisiekimą su kitais šalies regionais

bei integraciją į transeuropinio kelių tinklo koridorius. Valstybinių reikšmės kelių tinklas pagal funkcionavimo patikimumo, srautų laidumo kriterijus vertintinas kaip geras, laidumo požiūriu tinklas yra perteklinis. Valstybinės reikšmės kelių plėtros poreikio nėra, tačiau turi būti skiriamas dėmesys esamų kelių techninių parametrų gerinimui ir eismo saugumo užtikrinimui.

Akmenės rajone automobilizacijos lygis pastaruosius metus nuolat augo, tačiau augimo tempai buvo mažesni už Lietuvos ar Šiaulių apskrities vidurkį. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2017 m. Akmenės r. automobilizacijos lygis sudarė apie 398 aut./1000 gyv., tuo tarpu šalies vidurkis siekė 418 aut./1000 gyv., Šiaulių apskrities 403 aut./1000 gyv. Atsižvelgiant į 2014-2017 m. faktinį automobilizacijos lygio augimą, prognozuojama, kad 2030 m. automobilizacijos lygis rajone gali sudarys apie 500 automobilių/1000-iui gyventojų.

4.2 pav. Individualių lengvųjų automobilių skaičius, tenkantis 1000 gyventojų

Pastaba: 2014 m. automobilizacijos lygis sumažėjo dėl automobilių perregistravimo

Informacijos šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas

Prognozuojant transporto srautų kitimą laikotarpiui iki 2030 m., buvo vadovautasi KTR „Automobilių keliai“ 13.3 punkto nuostatomis, ES rekomendacijomis Lietuvai [„Guide to Cost-benefit Analysis of Investment Projects“], kuriose numatytas 2 proc. transporto srautų augimas iki 2025 m. ir 1 proc. augimas nuo 2025 m.

4.1. lentelė. Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (VMPEI) valstybinės reikšmės keliuose (aut./parą)

Kelio Nr.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	Prognozuojamas VMPEI 2030 m.	Prognozuojamas sunkiasvorio VMPEI 2030 m.
153	1045	1075	1124	1132	1394	161
154	1909	2042	2222	2315	2851	292
155	2865	2902	3027	3153	3883	533
156	2480	2685	2678	2656	3271	301
194	554	603	665	695	856	84

Informacijos šaltinis. Lietuvos automobilių kelių direkcija.

Krovinio transporto eismo intensyvumas keliuose Nr. 156 ir 155 tiesiogiai priklausys nuo pramonės ir sandėliavimo teritorijų vystymo sėkmės bei veiklos pobūdžio. Likusiuose krašto keliuose tikėtinas 1-2 proc. metinis augimas.

Susisiekimo sistemoje, viena opiausių problemų yra keliai su žvyro dangą, kurie valstybinių kelių struktūroje sudaro apie 37 proc., o vietinės reikšmės kelių tinklo struktūroje apie 81 proc. Tokią situaciją nulėmė nedidelis eismo intensyvumas rajoninės ir vietinės reikšmės keliuose. Perspektyvoje siekiant efektyviai integruoti rajoninius ir vietinės reikšmės (viešuosius) kelius į krašto kelių tinklą, tokiu būdu realizuojant vidaus ir išorės susisiekimo tikslus, būtinas rajoninių ir vietinės reikšmės (viešųjų) kelių dangos bei techninių parametrų gerinimas.

Pagal asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodiką ir pagal Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožo atrankos metodiką, buvo atrinkti Akmenės rajone asfaltuoti žvyrkeliai (asfaltuoti žvyrkeliai pažymėti esamos būklės „Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinyje“).

Didžioji dalis vietinės reikšmės kelių turi prastos būklės žvyro ar grunto dangas, kas apsunkina susisiekimą tarp gyvenamųjų vietovių bei traukos objektų. Sistemingos informacijos stoka apie vietinės reikšmės kelius ir jų būklę, apsunkina kryptingą jų plėtrą bei finansavimo galimybes. 2013 metais buvo parengtas Akmenės rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių tinklo plėtros specialusis planas, kuris neviseškai atitinka šių dienų aktualijas ir stokoja sistemingos informacijos apie savo būklę. Perspektyvoje rekomenduojama atnaujinti vietinės reikšmės kelių specialųjį planą, kuriame būtų pateikta išsami informacija apie viešuosius kelius, jų būklę, techninius parametrus, remonto poreikį, transporto srautus bei sukurtą vietinės reikšmės kelių duomenų bazę leisianti kryptingai vykdyti kelių plėtrą bei dangos atnaujinimą. Prioritetas vietinės reikšmės kelių plėtrai ar rekonstrukcijai, skiriamas keliams esantiems urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose. Taip pat keliams, kurie jungia gyvenamąsias teritorijas ir seniūnijų centrus.

Siekiant užtikrinti maksimalų eismo saugumą, tenkinti krovinių ir keleivių vežimo poreikius, mažinti kelionių gaisrų bei išlaidas, neigiamą poveikį aplinkai, siūloma kompleksiskai atnaujinti ir gerinti gyvenamųjų vietovių gatves, t.y. renovuoti, rekonstruoti gatvių dangas, įrengti apšvietimą, šaligatvius, dviračių-pėsčiųjų takus, susisiekimo infrastruktūrą pritaikyti neįgaliesiems.

Rengiant Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą, perkliamas Akmenės rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės kelių tinklo specialiojo plano sprendinys – įrengti Naujosios Akmenės miesto aplinkkelį, kuris nukrautų krovinio bei tranzitinio transporto srautus nuo miesto centrinės dalies. Likusiose gyvenamosiose vietovėse transporto srautai yra optimalūs gatvių pralaidumui, todėl naujos pagrindinės susisiekimo jungtys nėra būtinos. Įvairūs privažiavimai, vidaus kelių plėtra ar rekonstrukcijos turi būti vykdomas vadovaujantis Akmenės rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės kelių tinklo specialiojo plano sprendiniais (2013 m. kovo 28 d. Akmenės rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T-51).

Akmenės rajono savivaldybę kerta geležinkelio linija Šiauliai–Mažeikiai su atšaka nuo Ventos į Naująją Akmenę. Traukinių transportu vykdomas tiek keleivių, tiek ir krovinių pervežimas. Šiuo metu LEZ teritorijoje įrengiama nauja geležinkelio atšaka, kuri užtikrins pramoninės teritorijos aptarnavimą ir jos integraciją į magistralinį geležinkelio tinklą. Privažiuojamajam geležinkelio keliui nustatyta apsaugos zona, kuri sutampa su statinio ribomis (bet ne arčiau kaip 3,1 m nuo kelio ašies).

Viešasis transportas atlieka svarbų socialinį vaidmenį vežant moksleivius, socialiai remtinus gyventojus. Žemi viešojo transporto darbo rodikliai bei aukštas automobilizacijos lygis savivaldybėje rodo, jog gyventojai linkę dažniau naudotis nuosavu transportu. Tikėtina, kad ši tendencija išliks ir ateityje.

Akmenės rajono savivaldybėje numatomas automobilizacijos lygio augimas (kaip ir kitose šalies savivaldybėse bei ES), todėl ateityje iškilis poreikis racionalesniam judumo paklausos valdymui, darnesnių elgsenos pokyčių formavimui.

Naujosios Akmenės autobusų parke vyrauja daugiau nei 10 metų senumo transporto priemonės (vidutinis autobusų eksploatavimo amžius – 16,5 m), todėl šiuo požiūriu situacija yra pakankamai sudėtinga ir sunkiai sprendžiama. Kita vertus pasenusios transporto priemonės artimoje perspektyvoje turės būti atnaujintos (dėl autobusų nusidėvėjimo ir ekonominių veiksnių), todėl bus sudaryta galimybė naujesnių ir modernesnių transporto priemonių įsigijimui.

Siekiant įgyvendinti strategines transporto politikos Lietuvoje nuostatas, įtvirtintas Nacionalinėje susisiekimo plėtros 2014-2022 metų programoje, būtina didinti viešojo transporto patrauklumą. Perspektyvoje siūloma vykdyti planingą autobusų parko atnaujinimą, dažninti eismo intervalus tarp rajono centrų. Taip pat didelis dėmesys turi būti teikiamas autobusų stotelių įrengimui, jų atnaujinimui, apšvietimui, pėsčiųjų perėjų įrengimui. Siekiant pakeisti situaciją, siūloma nuolat peržiūrėti viešojo transporto maršrutų tinklą bei maršrutų skaičių. Tam tikslui rekomenduojama parengti visos savivaldybės viešojo transporto maršrutinio tinklo galimybių studiją, kurioje būtų įvertinti konkretūs susisiekimo poreikiai viešuoju transportu, keleivių srautai pagal maršrutus, stotelių ir autobusų apkrovimai, keleivių srautų paros dinamika, viešojo transporto stotelių pasiekiamumas gyvenamosiose teritorijose.

Akmenės rajone įrengtų viešų elektromobilių įkrovimo stotelių nėra. Siekiant paskatinti alternatyvių energijos šaltinių naudojimą ir elektromobilių plėtrą privačiame sektoriuje, būtina plėtoti elektromobilių įkrovimo prieigų tinklą. Elektromobilių įkrovimo taškai galėtų atsirasti degalinėse ir seniūnijų centruose (Papilėje, Ventoje, Akmenėje, N. Akmenėje, Kruopiuose).

Automobilių stovėjimo klausimai gyvenamosiose teritorijoje yra sprendžiami privačių sklypų ribose, todėl ryškaus automobilių stovėjimo vietų deficito nėra. Rajono miestuose ir miesteliuose yra įrengtos viešos automobilių stovėjimo aikštelės/stovėjimo vietos, kurios pilnai tenkina esamą poreikį ir artimiausiu metu naujų aikštelių plėtra nėra būtina.

Akmenės rajonas neturi suformuoto rišlaus dviračių takų tinklo. Rajone, šalia valstybinės reikšmės kelių yra įrengta apie 13 km dviračių takų, likusiose teritorijose dviračių eismas vyksta bendrame sraute. Bemotorio transporto skatinimui ir eismo saugumo užtikrinimui, siūloma plėtoti dviračių transporto infrastruktūrą – įrengti dviračių takus, stovėjimo aikšteles, dviračių saugojimo vietas, diegti eismo saugos priemones ir taikyti priemones, kurios leistų derinti dviračių transportą su kitomis transporto rūšimis.

Bemotorio transporto infrastruktūros plėtra vykdoma vadovaujantis Akmenės rajono savivaldybės pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūros plėtros specialiojo plano sprendiniais (2014 m. lapkričio 27 d. Akmenės rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T-253). Prioritetas bemotorio transporto plėtrai skiriamas seniūnijų centrams bei užmiesčio jungtims tarp urbanistinių centrų.

Šalia Akmenės miesto yra įrengtas Akmenės aerodromas, kuris orientuotas į laisvalaikio bei pramogų organizavimą (šuočiai parašiutu, pramoginiai skrydžiai lėktuvu ir pan.). Esant poreikiui rekomenduojama atnaujinti esamą aerodromo infrastruktūrą.

5. INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS VIZIJA

Inžinerinė infrastruktūra yra neatsiejamą urbanizuotos teritorijos dalis. Vykdam planingą urbanizuotų teritorijų plėtrą kartu turi būti vystoma ir inžinerinė infrastruktūra. Infrastruktūros nepakankamas išvystymas neigiamai veikia gamtinę aplinką ir žmonių gyvenimo kokybę. Pavėluotas infrastruktūros vystymas reikalauja daugiau materialinių resursų, padaroma žala gamtai, sukelia nepatogumus gyventojams, sutrikdomas transporto priemonių eismas.

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies konceptualūs sprendiniai parengti remiantis esamos inžinerinės infrastruktūros būklės analize, galiojančių teritorijų planavimo ir strateginių dokumentų sprendiniais.

Akmenės rajone centralizuoto vandens tiekimo paslaugomis aprūpinamos 36 gyvenamosios vietovės, likusiose teritorijose gyventojai savarankiškai rūpinasi geriamu vandeniu. Rajone yra įrengta 30 vandenviečių, kurių projektiniai pajėgumai yra pakankami užtikrinti perspektyvinį geriamojo vandens poreikį. Didžiausias dėmesys turi būti skiriamas vandens gavybos įrenginių ir tinklų diametrų optimizavimui bei modernizavimui. Naujai urbanizuojamose teritorijose numatomas centralizuotas vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas.

Perspektyvoje siūloma atnaujinti 2009 m. patvirtintą Akmenės rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtos specialųjį planą arba parengti Akmenės rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų efektyvinimo studiją, kurioje būtų inventorizuota visa vandentvarkos infrastruktūra, identifikuoti tinklų ruožai, kuriuose įvyksta daugiausiai avarių, nustatomi infrastruktūros atnaujinimo prioritetai ir pan. Taip pat būtina vykdyti sprendinių įgyvendinimo stebėseną, kurią reglamentuoja vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtos planų rengimo taisyklės (LR Aplinkos ministro 2014 m. lapkričio 6 d. įsakymas Nr. D1-885 (su vėlesniais pakeitimais)).

Vandens kokybę vandenvietėse prastina didelis geležies kiekis bei su tuo susijęs vandens drumstumas. Taip pat vandens kokybei kenkia vamzdyno gedimai, nes jų šalinimas susijęs su vandentiekio linijų atjungimu ir nusistovėjusio hidraulinio režimo keitimu, kas išjudina vamzdyne iškritusias geležies nuosėdas. Drumsto vandens problema susieta su plieniniais vamzdynais, nepadengtais vidinėmis antikorozinėmis dangomis, kurie sumontuoti visoje vandens tiekimo sistemoje. Vandens kokybei gerinti yra įrengta 11 vandens gerinimo įrenginių, kurių pajėgumai yra pakankami ir perspektyviniam laikotarpiui. Siekiant užtikrinti patikimą ir kokybišką vandens tiekimą, būtina atnaujinti geriamojo vandens tiekimo tinklus bei likusiose vandenvietėse įrengti vandens gerinimo įrenginius.

Rajone yra 19 neeksploatuojamų vandens bokštų, iš kurių dalis - avarinės būklės. Siekiant užtikrinti gyventojų saugumą bei kraštovaizdžio vaizdingumą, nenaudojamus vandens bokštus siūloma demontuoti.

Rajone eksploatuojama apie 170 km vandentiekio tinklų, iš kurių apie 111 km yra įrengti dar tarybiniais metais, t.y. prieš 30 ir daugiau metų. Didžiąją vamzdynų dalį sudaro ketiniai ir plieniniai, antikorozine danga nepadengti vamzdžiai. Taip pat dalis vamzdynų yra pakloti iš PE vamzdžių, kurie nėra pritaikyti geriamojo vandens tiekimui. Tinklų rekonstrukcijos, remonto darbus apsunkina duomenų stoka apie esamą infrastruktūrą, nes Lietuvos nepriklausomybės metais perimti tinklai iš buvusių bendrovių, seniūnijų nebuvo tinkamai inventorizuoti. Siekiant sistemingai planuoti infrastruktūros modernizaciją bei

plėtrą, pirmiausiai būtina inventorizuoti esamą infrastruktūrą, nustatyti jos būklę. Infrastruktūros inventorizaciją rekomenduojama sieti su Akmenės rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimu.

Akmenės rajone centralizuotai nuotekos surenkamos iš 3 miestų, 2 miestelių ir 20 kaimų, likusiose teritorijose nuotekos tvarkomos individualiai (vietiniai nuotekų valymo įrengimai, išgriebimo duobės ir pan.). Centralizuotos nuotekų surinkimo sistemos paslaugomis naudojasi apie 89 proc. savivaldybės gyventojų. Vadovaujantis LR Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatomis, viešojo vandens tiekimo teritorijose, siekti, kad ne mažiau kaip 95 procentai savivaldybės viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijos gyventojų gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas arba turėtų galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas. Siekiant įgyvendinti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo reikalavimus bei užtikrinti aukštesnę gyvenimo kokybę ir sumažinti galimą aplinkos taršą, būtina planingai plėsti centralizuotas nuotekų tvarkymo sistemas bei rekonstruoti esamas.

Akmenės rajone yra eksploatuojama 16 nuotekų valymo įrengimų, kurių didžioji dalis yra fiziškai ir morališkai pasenę. Taip pat nuotekų tvarkymo sistemoje yra likę atviro tipo nuotekų valymo įrenginių, kurių eksploatavimas dėl per didelio įrenginių pajėgumo tampa sudėtingas, ypač žiemos metu. Perspektyvoje būtina rekonstruoti susidėvėjusias bei atviro tipo nuotekų valyklas į mažesnio galingumo uždaro tipo nuotekų valymo įrenginius. Eksploatuojamų nuotekų valymo įrengimų sanitarinės apsaugos zonos nėra nustatytos ir įteisintos, todėl sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir įteisinimas turi būti vienas iš prioritetinių darbų.

Rajone yra eksploatuojamos 56 nuotekų siurblinės, iš kurių dauguma yra seno tipo – metalinės talpos, kurios stipriai pažeistos korozijos. Perspektyvoje siurblines būtina rekonstruoti ar įrengti naujas.

Panaši situacija yra ir su nuotekų surinkimo tinklais, kurie pakloti prieš 20 ir daugiau metų. Dėl vamzdžių įlūžimų, įtrūkimų, nelanksčių sandūrų vamzdynai užsikemša, vyksta gruntinio vandens ir nuotekų infiltracija ir eksfiltracija. Tinklų rekonstrukcijos, remonto darbus apsunkina duomenų stoka apie esamą infrastruktūrą. Siekiant sistemingai planuoti infrastruktūros modernizaciją bei plėtrą, pirmiausiai būtina inventorizuoti esamą infrastruktūrą, nustatyti jos būklę. Infrastruktūros inventorizaciją rekomenduojama sieti su Akmenės rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimu. Nuotekų tvarkymo sistemos plėtra pirmiausiai turi būti orientuota ten kur jau yra teikiamos centralizuotos vandens tiekimo paslaugos ir gyvena daugiau kaip 100 gyventojų.

UAB „Akmenės vandenys“ nuo 2017 m. perėmė eksploatuoti lietaus nuotekų tvarkymo infrastruktūrą. Rajone paviršinių nuotekų tinklų yra įrengta apie 63 km. Didžioji dalis tinklų nėra inventorizuota, todėl tikslus tinklų ilgis, techniniai parametrai bei būklė nėra žinoma. Paviršinių lietaus nuotekų tvarkymo sistemoje yra įrengti 32 išleistuvai, kuriais surinktos nuotekas nuo kietų dangų išleidžiamos į paviršinius vandenis, melioracijos griovius arba prijungti prie fekalinės kanalizacijos. Paviršinių (lietaus) nuotekų valymo įrenginių nėra.

Pagrindinių gyvenamųjų teritorijų, paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo kryptys yra nustatytos parengtuose teritorijų planavimo dokumentuose: Naujosios Akmenės miesto šiaurinės dalies ir Eibučių gyvenamųjų namų kvartalo gatvių specialusis planas, Ventos miesto šiaurinės dalies gatvių infrastruktūros specialusis planas, Ventos miesto paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis

planas, Naujosios Akmenės miesto paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtos specialusis planas, Akmenės miesto paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtos specialusis planas, Papilės miestelio paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtos specialusis planas. Deja, dėl riboto finansavimo sprendiniai įgyvendinami lėtai.

Siekiant didinti elektros energijos tiekimo efektyvumą ir patikimumą savivaldybės gyventojams ir ūkio subjektams, siūloma: modernizuoti esamą elektros energijos skirstomąjį tinklą, keičiant susidėvėjusius įrenginius ir optimizuojant transformatorių galias, keisti susidėvėjusias elektros oro linijas naujomis kabelinėmis linijomis, rekonstruoti ir plėsti miesto, gyvenviečių ir kaimų gatvių apšvietimo tinklą.

Litgrid, AB duomenimis, elektros perdavimo tinklo (400/330/110 kV) plėtra ar rekonstrukcija iki 2027 m. numatoma nėra.

Akmenės rajono savivaldybėje šilumos ūkis tvarkomas pagal Akmenės rajono savivaldybės teritorijos šilumos ūkio specialųjį planą, kuris 2010 m. birželio 23 d. buvo atnaujintas ir patvirtintas savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-148. Pagrindinis centralizuotos šilumos tiekėjas savivaldybėje yra UAB „Akmenės energija“. Ventos seniūnijos Paeglesių kaimo daugiabučiams namams centralizuotai šilumą tiekia UAB „Šilumera“. Rajone eksploatuojama 10 katilinių ir paklota apie 21 km termofikacinių tinklų. Akmenės ir Papilės katilinės kūrenamos gamtinėmis dujomis, likusiose katilinėse naudojamas biokuras, malkos. Akmenės rajono centralizuotos šilumos ūkio sistemos būklė yra gera. Rekomenduojama apsvarstyti galimybę pakeisti šilumos gamybai naudojamas gamtines dujas tvariais vietiniais ir atsinaujinančiais energijos ištekliais.

Akmenės rajonas yra dujofikuotas. Magistraliniu dujotiekiu dujos tiekiamos iki Naujosios Akmenės ir Papilės dujų skirstymo stočių. Iš Naujosios Akmenės dujų skirstymo stoties dujos tiekiamos Naujosios Akmenės miestui ir Ramučių gyvenvietai, iš Papilės dujų skirstymo stoties dujos tiekiamos Akmenės ir Ventos miestams bei Papilės miesteliui.

Perspektyvoje tikslinga skatinti gyvenamųjų teritorijų dujofikavimą bei vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų savininkus, kurie naudoja skystą ir kietą neatsinaujinantį kurą, jungtis prie dujotiekio tinklų ir patalpas šildyti naudojant dujinius katilus.

Skirstomasis vidutinio ir žemo slėgio vamzdynas plėtojamas, vadovaujantis rinkos principais, vartotojams ir dujų tiekimo įmonėms tarpusavyje sutarus. Svarbu, kad plėtojant inžinerinę infrastuktūrą būtų rezervuotos teritorijos gamtinių dujų tinklų įrengimui, apsaugos zonoms bei jų aptarnavimui.

AB „Amber Grid“ duomenimis, magistralinio dujotiekių tinklų plėtra, Akmenės rajono teritorijoje, numatoma nėra.

Pagrindinis viešojo fiksuoto telefoninio ryšio operatorius Akmenės rajone yra Telia Lietuva AB, tačiau fiksuotojo telefono ryšio abonentų skaičius butuose nuolat mažėja. Mobiliojo ryšio paslaugos Lietuvoje per pastaruosius metus plito ir tobulėjo greičiausiai lyginant su kitomis telekomunikacijų paslaugomis. Šiuo metu rajone galima naudotis kelių mobiliojo ryšio operatorių teikiamomis paslaugomis.

Siūloma toliau vystyti ryšių sistemą:

- plėsti viešojo interneto prieigos taškų skaičių gyvenamosiose vietovėse ir sudaryti sąlygas gyventojams naudotis internetu;
- sudaryti sąlygas naujų telekomunikacinių paslaugų diegimui ir tiekiamų paslaugų kokybės gerinimui;

- plėtoti šviesolaidinių kabelių tinklą ir galimybę naudotis plačiajuosčio duomenų perdavimo prieiga;

- išlaikyti esamą pašto skyrių tinklą.

Igyvendinant bendrojo plano sprendinius būtina vadovautis Lietuvos Respublikos Elektroninių ryšių įstatymu, Telekomunikacijų tinklų apsaugos taisyklėmis.

Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo visuotinumui užtikrinti būtina sudaryti sąlygas visiems fiziniams bei juridiniams asmenims naudotis atliekų tvarkymo sistemos teikiamomis paslaugomis bei atliekas rūšiuoti jų susidarymo vietoje. Akmenės rajone, atliekų tvarkymas ir toliau turi būti vykdomas vadovaujantis Akmenės rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano 2014-2020 m. nuostatomis bei komunalinių atliekų tvarkymo taisyklėmis. Pasibaigus atliekų tvarkymo plano sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui, turi būti parengtas naujas/pakeistas dokumentas nustatantis tolimesnes atliekų tvarkymo kryptis. Už atliekų tvarkymo plano įgyvendinimą yra atsakinga Akmenės rajono savivaldybė ir VŠĮ „Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras“ (ŠRATC). Siekiant visiems sudaryti sąlygas naudotis atliekų tvarkymo sistemos teikiamomis paslaugomis bei užtikrinti aplinkosauginius reikalavimus būtina ir toliau plėtoti atliekų surinkimo infrastruktūrą. Atliekų surinkimas, saugojimas bei perdirbimas turi būti vykdomas vadovaujantis LR Atliekų tvarkymo įstatymo (1998.06.16 Nr.VIII-787), Valstybinio atliekų tvarkymo 2014-2020 m. plano (2002.04.12 LRV nutarimas Nr.519), Atliekų tvarkymo taisyklių (1999.07.14 LR Aplinkos ministro įsakymas Nr.217) nuostatomis.

Atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) naudojimo pagrindiniai tikslai turi būti siejami su visos šalies koncepcija – plėtoti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą. AEI įdiegimas susijęs su darnia energetikos plėtra, kuri remiasi dviem pagrindiniais principais – energijos poreikių mažinimu, didinant jos vartojimo efektyvumą ir iškaskamo kuro pakeitimą atsinaujinančiais energijos ištekliais.

Akmenės rajono savivaldybės taryba yra patvirtinusi „Akmenės rajono savivaldybės teritorijos vėjo jėgainių parkų išdėstymo specialųjį planą“, kurio sprendiniai palengva realizuojami. Vadovaujantis Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis per pastaruosius metus buvo parengti 7 poveikio aplinkai vertinimo dokumentai vėjo jėgainių parkų įrengimui:

5.1 lentelė. Ūkio subjektų planuojamų ir įgyvendinamų VJ techninės charakteristikos ir kiekis

Vėjo jėgainės savininkas	Planuojamos ar įrengtos vėjo jėgainės tipas	VJ galia (MW)/ stiebo aukštis (m)/ rotoriaus skersmuo (m)	Vėjo jėgainių kiekis, vnt.
UAB „Santix“	Vestas V150	4,2/166/150	5
UAB „Vėjo technologijų projektai“	Enercon E-66	1,8/65/70	1
UAB „Saulės vėjo energija“	REpower MD 77	1,5/85/77	4
UAB „Ekoinvesta“	Enercon E-70 E4	2,0/64/71	1
UAB „Green charge“	Nordex N149	4,5/164/149	5
UAB „Windfarm Akmenė One“	Siemens Gamesa S145	5/127,5/145	31
UAB „Vėjo parkai“		6,0/230/170	20

Šiuo metu Akmenės rajone pastatytos 2 vėjo jėgainės. Kol kas elektros energijos gamyba vykdoma tik hidroelektrinėse ir saulės elektrinėse. Visi gamintojai yra prisijungę prie skirstomojo tinklo (0,4 kV, 10 kV). Hidroenergijos panaudojimo galimybės Akmenės rajone didžiąja dalimi yra išnaudotos.

AEI plėtra neturi stabdyti savivaldybės ekonominės plėtros, bet turi padėti siekti ekonominių rodiklių gaminant centralizuotai tiekiamą šilumą, didinant gyventojų užimtumą ir siekiant, kad kuo didesnė išlaidų energetiniams poreikiams dalis liktų savivaldybės ribose. Galimas savivaldybės vaidmuo, skatinant atsinaujinančių energetinių išteklių naudojimą:

- prisidėti kuriant palankias sąlygas naudoti atsinaujinančius energijos išteklius – teikti pirmenybę projektams, kurie su mažiausiomis sąnaudomis duotų didžiausią efektą ir užtikrintų galimybę kiekvienam potencialiam investuotojui dalyvauti su atsinaujinančiais energijos ištekliais susijusioje veikloje;
- plėtojant elektros energetikos, šilumos energetikos infrastruktūras, sudaryti palankias sąlygas įgyvendinti atsinaujinančių energijos išteklių projektus, užtikrinti, kad su šiais projektais susijusios administracinės procedūros būtų kuo paprastesnės;
- į atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo skatinimą įtraukti ne tik verslininkus, bet ir palaikyti privačias AEI naudojimo iniciatyvas, teikiant finansinę ar kitokią pagalbą;
- skatinti savivaldos įmones įvertinti savo galimybes naudoti atsinaujinančius energijos išteklius energetinių poreikių tenkinimui, iškilus būtinybei atlikti atitinkamas galimybių studijas;
- skatinti ūkininkus, miškų savininkus įsitraukti į biokuro ruošimo ir gamybos procesus;
- vykdyti informavimo ir šviečiamąją veiklą atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo klausimais;
- išlaikyti/siekti, kad šiluminės energijos naudotojų sektoriuose naudojamos galutinės šiluminės energijos būtų pagaminama iš AEI.

Teritorijas tinkamas vėjo jėginių įrengimų rekomenduojama parinkti vadovaujantis žemiau išdėstytais kriterijais, t.y. teritorijos, kuriose vėjo jėginių įrengimas neturi būti nagrinėjamas:

- saugomose teritorijose ir jų buferinėse apsaugos zonose;
- migracijos koridoriuose;
- NATURA 2000 teritorijose ir jų buferinėse apsaugos zonose;
- didelės tikimybės sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijose;
- kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose;
- vertingose estetiniu požiūriu kraštovaizdžio vizualinės struktūros teritorijose;
- miškuose, pelkėse, paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrančių apsaugos juostose;
- naudingų iškasenų telkinių teritorijose;
- urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose;
- rekreacinėse teritorijose;
- aerodromų apsaugos zonose, radiolokatorių veikimo zonose.

Kompaktiškai užstatytų teritorijų gretimybėse (500 m atstumu) vėjo jėginių įrengimas nerekomenduojamas. Konkrečios vietos, apribojimai bei atstumai nuo saugomų teritorijų ir jų buferinių apsaugos zonų, NATURA 2000 ir urbanizuotų teritorijų turi būti nustatomi žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentais ar techniniais projektais (jei to reikalauja teisės aktai), kurių apimtyje atliekamos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) bei kitos teisės aktuose nustatytos privalomos procedūros.

Dėl galimo fizinio ir psichologinio poveikio žmogui didelė gyventojų gausa šalia planuojamų vėjo jėginių nėra pageidautina. Parenkant vietas vėjo jėgainėms įrengti reikia vengti tankiai apgyvendintų vietovių artumo bei teritorijų su tankiu sodybiniu užstatymu. Vėjo jėgainėms įrengti turi būti parenkamos

retai apgyvendintos teritorijos, kur dominuoja agrarinio pobūdžio kraštovaizdis, žemės ūkio paskirties žemės. Atstumai iki gyvenamosios aplinkos nustatomi vadovaujantis LR specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatomis arba atliekant planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą ir/ar poveikio visuomenės sveikatai vertinimą.

Tai pat svarbu užtikrinti planuojamos ūkinės veiklos suderinamumą su esama ūkine veikla. Priimtinausia, kad planuojamoje teritorijoje dominuotų žemės ūkio paskirties žemė. Tos pačios teritorijos panaudojimas ir žemės ūkiui, ir vėjo energetikai yra racionalus sprendimas.

Įrengiant vėjo jėgainių parkus siūloma įvertinti prisijungimo galimybes prie esamo elektros tinklo – racionaliausias atstumas iki 10 km.

6. APIBENDRINIMAS

Rengiant Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimą, buvo remiamasi Europos Sąjungoje visuotinai priimta tvaraus vystymosi ideologija. Tvarus (darnus) vystymasis suprantamas kaip kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarantis galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinėms ir ateinančioms kartoms, neperžengiant leistinų poveikio aplinkai ribų. Esminiai darniosios plėtros principai: monocentrinė (pagrindinis centras – Naujoji Akmenė) savivaldybės gyvenamųjų vietovių sistema su palydinčiais lokaliais centrais, jos vystymo prioritetiškumas, polifunkcinis teritorijų naudojimas, užstatymo kompaktiškumas, užstatymo struktūrizavimas, racionalus gatvių ir kelių tinklas, želdynų sistema, kompleksinio teritorijų įsisavinimo galimybės. Esamos dabartinės savivaldybės teritorijos ribos yra optimalios ir koncepcijoje nenumatyta jas keisti ar revizuoti.

Remiantis galiojančio savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniais ir esamos būklės analize, savivaldybės teritorijos vystymo erdvinės raidos koncepcijos pagrindus lemia gyventojų skaičiaus ir būsto prognozė bei urbanizuojamų ir neurbanizuojamų teritorijų sistema. Galiojančio Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniai iš esmės atitinka aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus – urbanistiniam karkasui vystyti išskirtos plėtros teritorijos. Tačiau bendrojo plano sprendiniuose numatytas reglamentavimas yra labai liberalus teritorijų urbanizavimui. Didelės plėtros teritorijos, vertinant gyventojų neigiamus skaičiaus pokyčius Akmenės rajone, sunkiai pagrindžiamos. Siekiant racionalaus žemės naudojimo, inžinerinės, susisiekimo, socialinės infrastruktūros vystymo, akivaizdu, kad būtina optimizuoti plėtros teritorijas išskaidant jas grupėmis, nustatant Akmenės rajono savivaldybės plėtros ir investicijų jose prioritetus, papildomai išskiriant naujas pramonės teritorijas.

Bendrojo plano bendrųjų sprendinių formavimas (konceptija) parengta atsižvelgiant į hipertrofuotus šiuo metu galiojančio savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius, esamos būklės analizę bei kitus parengtus projektus. Rengiami du bendrųjų sprendinių formavimo (koncepcijos) plėtros variantai. Kitų bendrojo plano vystymo koncepcijos alternatyvų nėra.

Išrinkta koncepcijos alternatyva, pagal atliktas strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūras, bus detalizuojama sprendinių konkretizavimo stadijoje – Akmenės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo konkretizuotų sprendinių reglamentavimas pagal nuo 2014 metų pasikeitusių teritorijų planavimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, numatant funkcinį zonavimą, apibrėžtą Teritorijų planavimo normose, bei teritorijų tvarkymo reglamentų nustatymas. Numatoma, kad saugomose teritorijose veikla turi būti vykdoma vadovaujantis patvirtintais tvarkymo planais arba planavimo schemomis, taip pat saugomų teritorijų nuostatais, saugomų teritorijų individualiais apsaugos reglamentais ir kitais, su saugomomis teritorijomis susijusiais, teisės aktais. Saugomų teritorijų ribos, plotas, tvarkymo režimas, funkcinių zonų bei buferinės apsaugos zonų ribos tikslinami šių teritorijų specialiaisiais planais. Įstatymų numatyta tvarka gali būti steigiamos naujos saugomos teritorijos. Tai atliekama neinicijuojant bendrojo plano keitimo procedūros. Bendrojo plano sprendiniai gali būti įgyvendinami tiek, kiek jie neprieštarauja saugomų teritorijų specialiųjų planų sprendiniams.

GRAFINĖ DALIS